

GEÏNTEGREERD ACTIEPLAN INTEGRATIEBELEID

2012 - 2015

In uitvoering van het Vlaams Integratiebeleid • Deel 1

GEÏNTEGREERD ACTIEPLAN INTEGRATIEBELEID

2012 - 2015

In uitvoering van het Vlaams Integratiebeleid • Deel 1

INHOUDSTAFEL

DEEL 1: Situering van het integratiebeleid	4
1 Integratiebeleid in Vlaanderen.....	4
1.1 Waarom een actieplan	4
1.2 Voor wie een actieplan	5
1.3 Uitgangspunten van het actieplan	6
1.4 Afbakening van het huidige plan	7
1.5 Raakvlakken met andere plannen	8
1.5.1 Andere plannen van de Vlaamse Regering	8
1.5.2 Pact 2020.....	8
1.5.3 Europese context.....	9
2 Actoren en instrumenten van het integratiebeleid	10
2.1 Inburgerings- en integratiesector	10
2.2 Wetenschappelijke ondersteuning.....	12
2.3 Monitoring	13
2.4 Projectsubsidies.....	13
DEEL 2: Strategisch kader	14
1 Missie en visie	14
1.1 Missie	14
1.2 Visie.....	14
1.3 Belangrijke accenten.....	14
1.3.1 Samenleven in diversiteit	14
1.3.2 Evenredige participatie.....	14
1.3.3 Interactief, gedeeld en verantwoordelijk burgerschap	14
1.3.4 Waarden en normen van de rechtsstaat	14
2 Strategische en operationele doelstellingen.....	16
STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 - Het realiseren van evenredige en volwaardige participatie door.....	17
A. het versterken van bijzondere doelgroepen via empowerment en inspraak.....	17
B. het toegankelijk maken van alle organisaties, voorzieningen en informatie in alle levensdomeinen van de samenleving	17
Operationele doelstelling 1.1 - Verzekeren van een toereikend en kwaliteitsvol onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars als eerste opstap naar integratie	18
Operationele doelstelling 1.2 - Verzekeren van een toereikende en kwaliteitsvolle toeleiding en toegang voor inburgeraars tot het reguliere aanbod binnen de verschillende sectoren	18
Operationele doelstelling 1.3 - Verhogen van de inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid	19
Operationele doelstelling 1.4 - Versterken van het middenveld.....	19
Operationele doelstelling 1.5 – Versterken en stimuleren van organisaties en voorzieningen in het bereiken en betrekken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid, met aandacht voor alle burgers	19

Operationele doelstelling 1.6 - Realiseren van gelijke behandeling en bestrijden van discriminatie van burgers op grond van geboorte, geloof of levensbeschouwing, taal, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming.....	19
Operationele doelstelling 1.7 – Verzekeren van basisrechten en oriëntatie naar een zinvol toekomstperspectief van mensen zonder wettig verblijf.....	20
STRATEGISCHE DOELSTELLING 2 - Het versterken van de sociale cohesie binnen de samenleving door.....	20
A. het bevorderen van wederzijdse openheid en respect tussen mensen.....	20
B. het bevorderen van wederzijdse contacten tussen personen van verschillende herkomst.....	20
Operationele doelstelling 2.1 - Werken aan meer sociale binding en interactie tussen alle burgers, uitgaande van wederzijds respect.....	20
Operationele doelstelling 2.2 - Vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor samenleven in diversiteit door communicatie en positieve acties.....	20
Operationele doelstelling 2.3 - Werken aan preventie, detectie, bespreekbaar maken en oplossen van samenlevingsvraagstukken en –problemen.....	21
Operationele doelstelling 2.4 - Werken aan wijziging van racistische en xenofobe attitudes.....	21
STRATEGISCHE DOELSTELLING 3 - een onderbouwd, gecoördineerd en inclusief integratiebeleid voeren.....	21
Operationele doelstelling 3.1 - Coördineren van het Vlaamse integratiebeleid.....	21
Operationele doelstelling 3.2 - Aandacht hebben voor de specificiteit van Brussel.....	21
Operationele doelstelling 3.3 - Interfederale, federale, Europese en internationale afstemming nastreven.....	21
Operationele doelstelling 3.4 – Het beleid ondersteunen met onderzoek en monitoring.....	22
DEEL 3: Prioritaire acties van de Vlaamse Regering.....	23

DEEL 1: SITUERING VAN HET INTEGRATIEBELEID

1 Integratiebeleid in Vlaanderen

1.1 Waarom een actieplan

Omgaan met de gevolgen van migratie met respect voor ieders eigenheid, maar binnen een kader van normen en waarden eigen aan onze samenleving, vormt één van de grootste uitdagingen van deze tijd. De aanhoudende immigratie in combinatie met een groeiende groep nieuwe Vlamingen maakt dat Vlaanderen nog verder zal verkleuren. Zo effectief en efficiënt mogelijk met deze feitelijkheid leren omgaan is een van de belangrijke uitdagingen waar we met z'n allen voor staan.

Om hun plaats te vinden in onze maatschappij is het van belang dat nieuwe Vlamingen gelijke kansen hebben op vlak van onder meer onderwijs, werk en sociale contacten. Dit impliceert een blijvende en versterkte aandacht voor de toegankelijkheid van reguliere voorzieningen voor alle burgers, dus ook voor nieuwe Vlamingen. Ook nieuwe Vlamingen hebben impulsen nodig om te kunnen participeren aan de samenleving.

Een doeltreffend en efficiënt integratiebeleid is noodzakelijk om tot een leefbare samenleving te komen. Hiervoor voert de Vlaamse overheid binnen de eigen organisatiestructuur een doorgedreven horizontaal integratiebeleid. De integratiesector erkent de expertise en de deskundigheid van alle beleidsdomeinen en engageert zich ertoe om, waar nodig en op vraag, de nodige ondersteuning te bieden. Ook inburgeringsbeleid vormt een onderdeel van het integratiebeleid. Om tot een optimaal resultaat te komen op het terrein, worden de opdrachten van de inburgeringssector en deze van de integratiesector maximaal op elkaar afgestemd.

Het integratiebeleid is een driesporenbeleid dat streeft naar:

- **Emancipatie**
Het emancipatiebeleid streeft naar een evenredige participatie aan de samenleving van de 'bijzondere doelgroepen'.
- **Toegankelijkheid**
Reguliere voorzieningen moeten toegankelijk zijn voor alle burgers. Iedere burger heeft recht op een kwaliteitsvolle dienstverlening, los van zijn of haar herkomst.
- **Samenleven in diversiteit**
Samenleven in diversiteit is een verantwoordelijkheid van iedereen. De overheid wil daarom een ruimer draagvlak creëren voor een diverse samenleving. Onder andere door sensibiliseringsacties op te zetten, de sociale cohesie te versterken en samenlevingsproblemen op te lossen.

Deze drie sporen vormen de rode draad voor de inclusieve aanpak over beleidsdomeinen heen.

1.2 Samenstelling en opdrachten van de Commissie Integratiebeleid

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 12 november 2010 met betrekking tot de uitvoering van het decreet betreffende het Vlaamse integratiebeleid zijn de bepalingen inzake de commissie Integratiebeleid in werking getreden. Het integratiedecreet bepaalt dat de Vlaamse Regering binnen twaalf maanden na haar aantreden de strategische en operationele doelstellingen voor het integratiebeleid moet vastleggen, waarna binnen zes maanden een geïntegreerd actieplan wordt opgesteld. Aangezien

pas uitvoering is gegeven aan het integratiedecreet na aantreden van deze Vlaamse regering, is deze bepaling voor de huidige Vlaamse Regering niet meer haalbaar en bijgevolg slechts van kracht voor de volgende Vlaamse Regering. Toch heeft deze Vlaamse Regering zich voorgenomen om al een eerste geïntegreerd actieplan te realiseren.

In de commissie Integratiebeleid, die effectief van start is gegaan op 26 april 2011, zijn volgende beleidsdomeinen vertegenwoordigd: Diensten Algemeen Regeringsbeleid (Gelijke Kansen Vlaanderen, Studiedienst van de Vlaamse Regering), Bestuurszaken (Agentschap voor Binnenlands Bestuur, Agentschap voor Overheidspersoneel, Emancipatiezaken, Jobpunt Vlaanderen), Departement Onderwijs en Vorming, Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (departement, Integrale Jeugdhulp, Jongerenwelzijn, Kind en Gezin), Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media (departement, afdeling Jeugd), Departement Werk en Sociale Economie (departement, VDAB, ESF-agentschap, Syntra Vlaanderen), Departement Ruimtelijke Ordening, Wonen en Onroerend Erfgoed (departement, afdeling Wonen), Departement Financiën en Begroting, Departement Internationaal Vlaanderen, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Departement Landbouw en Visserij, Departement Economie, Wetenschap en Innovatie, Departement Mobiliteit en Openbare Werken (agentschap Wegen en Verkeer, De Lijn). Als waarnemende leden zijn experts en vertegenwoordigers van de doelgroep toegevoegd, namelijk van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, het Kruispunt Migratie-Integratie, het Minderhedenforum, de VVSG en de VVP.

De opdrachten van de commissie zijn bepaald in het integratiedecreet (art 6 en 7):

1. Toe te zien op de coherentie, synergie en coördinatie van het integratiebeleid;
2. Een geïntegreerd actieplan op te stellen dat minstens volgende zaken omvat:
  - a. Strategische en operationele doelstellingen binnen elk beleidsdomein;
  - b. Analyses per beleidsdomein van de maatschappelijke context waarbinnen die doelstellingen gerealiseerd moeten worden;
  - c. Concrete acties om de doelstellingen te formuleren;
  - d. Het tijdsplan voor de uitvoering van de acties;
  - e. Indicatoren waarmee de voortgang wordt gemeten;
  - f. De ingezette middelen en instrumenten.
3. De acties van de verschillende beleidsdomeinen op elkaar af te stemmen;
4. De impact van de acties te analyseren;
5. Het actieplan te evalueren;
6. Het actieplan bij te sturen.

Het besluit van 12 november 2010 bepaalt aanvullend dat de commissie één of meerdere taken kan delegeren aan werkgroepen. De werkgroep 'Midden- en Oost-Europese (Roma) migranten' werd reeds toegevoegd aan de commissie Integratiebeleid. Deze werkgroep is opgericht door de Vlaamse Regering op 3 december 2010 en heeft een actieplan uitgewerkt dat moet leiden tot een gecoördineerd, lokaal, inclusief Vlaams beleid t.a.v. Midden- en Oost-Europese (Roma) migranten.

Het is de bedoeling dat de commissie Integratiebeleid waakt over de coherentie, synergie en coördinatie van alle acties van het integratiebeleid. Dat betekent dat de commissie er over waakt dat ook de acties van de specifieke plannen bijdragen tot de realisatie van de strategische en operationele doelen van het horizontaal Vlaams integratiebeleid.

1.3 Voor wie een actieplan

Het integratiebeleid richt zich tot de hele samenleving. Iedereen, ongeacht herkomst of achtergrond, werkt mee aan een samenleving waar individuen met diverse achtergronden 'met en door elkaar' kunnen leven. Een 'actief en gedeeld burgerschap van éénieder' staat centraal.

Dit uitgangspunt maakt de volledige Vlaamse samenleving tot doelgroep van het integratiebeleid. Van-

zelfsprekend dient er blijvend bijzondere aandacht besteed te worden aan de bijzondere doelgroepen. Een beleid om bestaande achterstand en achterstelling aan te pakken (en te voorkomen) is en blijft noodzakelijk.

Volgende personen krijgen bijzondere aandacht:

- *personen die legaal en langdurig in België verblijven en die bij hun geboorte niet de Belgische nationaliteit bezaten of van wie minstens een van de ouders bij geboorte niet de Belgische nationaliteit bezat, in het bijzonder diegenen die zich in een vaststelbare achterstandspositie bevinden;*
- *personen die legaal in België verblijven en die wonen of woonden in een woonwagen als vermeld in artikel 2, 33°, van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode, of waarvan de ouders dat deden met uitzondering van bewoners van campings of gebieden met weekendverblijven.*

Daarnaast richt het integratiebeleid zich ook op vreemdelingen zonder wettig verblijf, die wegens een noodsituatie begeleiding vragen. Dit is gericht op de menswaardige begeleiding en oriëntatie, prioritair gevoerd met betrekking tot gezondheidszorg en onderwijs en gericht op de oriëntering naar een zinvol toekomstperspectief.¹

1.4 Uitgangspunten van het actieplan

Het Vlaamse integratiebeleid is een integraal en gecoördineerd beleid. De multicomplexiteit van het integratiebeleid vergt sectoroverstijgende inspanningen en verantwoordelijkheden. Het aanpakken van de knelpunten op de verschillende levensdomeinen vereist dan ook een gecoördineerde aanpak. Om een succesvol beleid te voeren dienen de diverse sectorale acties op elkaar afgestemd te zijn. Het betrekken van verschillende partners, elk met hun eigen dynamiek en inbreng, verhoogt het duurzaam karakter van het initiatief.

Het Vlaamse integratiebeleid is een inclusief beleid dat gerealiseerd wordt binnen het algemene beleid van de verschillende sectoren. Het integratiebeleid is langdurend. De sociaal-maatschappelijke resultaten van het integratiebeleid zijn in vele gevallen niet direct zichtbaar. Om zichtbare en duurzame resultaten te boeken is een beleid op lange termijn noodzakelijk. De langdurige betrokkenheid en inspanningen van de verschillende beleidsniveaus - in het bijzonder het lokale en het Vlaamse - is een noodzaak voor het boeken van structurele resultaten.

Hoewel het Vlaamse integratiebeleid een inclusief beleid is dat grotendeels via algemene maatregelen moet worden gerealiseerd, kunnen er, indien nodig, specifieke, doelgroepgerichte maatregelen worden genomen.

Het Vlaamse integratiebeleid moet rekening houden met federale, Europese en mondiale evoluties, zowel op vlak van migratie als op vlak van het gevoerde beleid.

Het Vlaamse integratiebeleid overspant verschillende beleidsdomeinen. De complexe bevoegdheidsverdeling in Brussel bemoeilijkt de lokale implementatie van het Vlaamse integratiebeleid. Het Vlaamse integratiebeleid heeft dan ook expliciete aandacht voor de domeinen waarvoor ze bevoegd is in Brussel en maakt gebruik van de bestaande structuren en instrumenten in Brussel om het integratiebeleid te voeren. Hierbij wordt samengewerkt met de VGC.

De bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid zijn intern erg gedifferentieerd. Door deze socio-economische en culturele verschillen is een homogeen beleid naar dé nieuwe Vlamingen geen optie. In

---

¹ Doelgroepomschrijving zoals bepaald in artikel 4 van het Integratiedecreet van 30 april 2009.

dit strategisch plan zijn dan ook acties vervat die zich kunnen richten op een specifieke groep. Een efficiënt en effectief Vlaams integratiebeleid moet erop gericht zijn zichtbare resultaten te garanderen en de samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen te stimuleren zodat enerzijds dubbel werk vermeden wordt en anderzijds de verschillende werkingen op elkaar kunnen worden afgestemd om de effecten ervan te maximaliseren.

Een inclusief en gecoördineerd Vlaams integratiebeleid dat effectief en efficiënt wil zijn, moet van bij de planning en ontwikkeling voldoende in de realiteit gefundeerd zijn. Dat veronderstelt een doorgedreven systematische opvolging, monitoring en evaluatie van het beleid.

1.5 Afbakening van het huidige plan

Rekening houdend met het voornemen van de Vlaamse Regering om tijdens deze regeerperiode al een eerste geïntegreerd actieplan te realiseren, is de commissie Integratiebeleid meteen van start gegaan met de opmaak van een strategisch kader, het bepalen van strategische en operationele doelen, het opmaken van een schets van de maatschappelijke context waarbinnen de doelstellingen gerealiseerd moeten worden en een opsomming van concrete acties die bijdragen tot de realisatie van de operationele doelen.

Bovenop de specifieke acties, worden een aantal prioritaire acties vastgelegd die over alle beleidsdomeinen heen zullen worden uitgevoerd en die er op gericht zijn het inclusief werken aan integratie te bevorderen.

1.6 Raakvlakken met andere plannen

1.6.1 Andere plannen van de Vlaamse Regering

Ook andere horizontale sectoren beogen een inclusieve aanpak. Hieruit zijn onder meer het Vlaams Jeugdbeleidsplan, het Vlaamse Actieplan Kinderrechten, het Vlaamse Actieplan Armoedebestrijding en het Actieplan Gelijke Kansen ontstaan.

Verschillende acties die de doelgroep van het integratiebeleid ten goede komen, zijn al opgenomen in deze plannen. Het is niet de bedoeling om in dit actieplan de acties vanuit de andere horizontale plannen te hernemen. Omwille van de opdracht van de commissie Integratiebeleid tot afstemming, coherentie en synergie, wordt wel verwezen naar relevante acties. Hetzelfde geldt voor algemeen regulier beleid indien dit ook de doelgroep van het integratiebeleid ten goede komt.

1.6.2 Pact 2020

De doorbraken van Vlaanderen in Actie (ViA) zijn omgezet in doelstellingen, het Pact 2020. Ook dit actieplan kan mee uitvoering geven aan het Pact 2020. In volgende doelstellingen worden specifieke linken gelegd met de doelgroep van het integratiebeleid:

1.6.2.1 Solidaire open regio

In 2020 is Vlaanderen een solidaire, open en verdraagzame samenleving waarin het sociaal kapitaal minstens op het niveau ligt van de top vijf van Europese landen.

Alle inwoners van Vlaanderen kunnen in 2020 worden bereikt door een vereniging, een buurtwerking, een vrijwilligersorganisatie of door samenlevingsopbouw. De Vlamingen hebben in 2020 intense sociale contacten, meer vertrouwen in de medemens en in de samenleving. Discriminatie is in 2020 uitgebannen, de evenredige arbeidsdeelname is verzekerd en de deelname van alle kansengroepen aan de andere domeinen van de maatschappij is proportioneel tot hun aandeel in de bevolking.

1.6.2.2 Ondernemerschap

Tegen 2020 kent Vlaanderen een sterke ondernemerscultuur, stijgt het ondernemerschap en de waardering ervoor aanzienlijk, alsook het aantal ondernemingen in het Vlaamse Gewest, zodat we even goed scoren als de top vijf van de Europese regio's. Jonge starters worden aangemoedigd zodat de oprichtingsratio stijgt. Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de maatschappij.

1.6.2.3 Werkzaamheid

Voor kansengroepen (allochtonen, personen met een arbeidshandicap en 50+) verdubbelt de gemiddelde jaarlijkse groei tot minstens 1 procentpunt, wat voor de globale Belgische bevolking 0,5 procentpunt is.

1.6.2.4 Werkbaarheid

Bijzondere aandacht gaat naar vrouwen, kansengroepen en bijzondere gezinssituaties. Hiertoe wordt in het algemeen gestreefd naar een betere afstemming tussen arbeid en gezin.

1.6.2.5 Talent

Halveren van het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten en stijging van het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet-hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.

1.6.3 Europese context

De samenwerking binnen de EU rond integratie is in ontwikkeling sedert het Tampere Programma in 1999. De 'Common Basic Principles for Immigrant Integration Policy in the European Union', waarover in 2004 een akkoord werd bereikt, biedt een kader voor beleidsontwikkeling op dit vlak. De ontwikkeling van een 'Common Agenda on Integration', waarmee de Europese Commissie in 2005 van start ging, werd in 2010 afgerond. Sinds december 2009 biedt het Lissabonverdrag een legale basis voor de stimulering en ondersteuning door de EU bij het ondernemen van integratiemaatregelen door de lidstaten.

Het EU-beleid betreffende integratie heeft vervolgens verder vorm gekregen door het Stockholm-programma, aangenomen door de Europese Raad in 2009, en de Europa 2020-strategie. De conclusies van de Europese Raad werden aangenomen 'Integration als driver for development and social cohesion' in juni 2010, waarmee de Europese Commissie werd opgeroepen om een Europese agenda rond integratie te ontwikkelen die streeft naar kennisuitwisseling en het afstemmen van prioriteiten rond integratie binnen de relevante beleidsdomeinen.

In juli 2011 kwam de Europese Commissie met een 'European Agenda for the Integration of Third-Country Nationals'. Deze gaat uit van integratie als gedeelde verantwoordelijkheid: integratiebeleid moet voornamelijk worden gevoerd op nationaal en lokaal niveau, maar gezien alle lidstaten voor dezelfde uitdagingen staan moeten ervaringen worden gedeeld. De EU kan hierbij een kader voor monitoring, benchmarking en uitwisseling van goede praktijken aanbieden en kan initiatieven aanmoedigen via Europese financieringsinstrumenten. De Europese Commissie legt de focus op volgende actieterreinen: realiseren van integratie via participatie, het belang van het lokale niveau en betrokkenheid van de landen van herkomst. Ze formuleerde hierbij een aantal aanbevelingen.

2 Actoren en instrumenten van het integratiebeleid

Naast de commissie Integratiebeleid, zijn er andere instrumenten en actoren die door de Vlaamse Overheid gefinancierd worden en hun bijdrage leveren aan de realisatie en uitbouw van het inburgerings- en integratiebeleid. De verschillende deelsectoren zullen in functie van een hogere klantgerichtheid, een verbeterde effectiviteit en efficiëntie hervormd worden tot een versterkte en geïntegreerde werking. Onderstaande beschrijving geeft een beeld van de bestaande situatie.

2.1 Inburgerings- en integratiesector

- Commissie Integratiebeleid

Om op Vlaams niveau een horizontaal beleid te kunnen voeren, wordt voorzien in een coördinerende commissie Integratiebeleid, die ernaar streeft dat elk relevant beleidsdomein zijn verantwoordelijkheid neemt op vlak van integratiebeleid, ook in zijn verticale beleidsvoering. De commissie Integratiebeleid maakt hiervoor een geïntegreerd actieplan op.

- Kruispunt Migratie - Integratie

Het Kruispunt Migratie – Integratie is als Vlaams expertisecentrum erkend binnen het integratiedecreet. Het Kruispunt ontwikkelt en ontsluit kennis en expertise over migratie en integratie, ontwikkelt methodieken, zorgt voor coördinatie en afstemming, organiseert vormingen en geeft advies. Iedereen die in zijn werk te maken heeft met de migratie, integratie of inburgering kan beroep doen op het Kruispunt.

- Minderhedenforum

Het Minderhedenforum is als participatieorganisatie erkend binnen het integratiedecreet en verenigt 17 federaties, die op hun beurt 1500 lokale zelforganisaties vertegenwoordigen. Het Minderhedenforum is enerzijds belangenbehartiger en stimuleert anderzijds de participatie van de doelgroep.

- Onthaalbureaus

De inburgeraar sluit een inburgeringscontract waarbij hij kosteloos een vormings- en begeleidingstraject krijgt aangeboden (= het primaire inburgeringstraject). Het onthaalbureau is de regisseur van het primaire inburgeringstraject en werkt hierbij nauw samen met het Huis van het Nederlands, de aanbodverstrekkers Nederlands als tweede taal (NT2), de VDAB (en Actiris en Tracé Brussel vzw in Brussel) en de Vlaamse OCMW's. Er zijn in Vlaanderen 8 onthaalbureaus: één in de steden Brussel, Gent en Antwerpen en één in elke Vlaamse provincie.

Van de inburgeraar wordt verwacht dat hij of zij regelmatig deelneemt aan dit traject. Inburgeraars die hun contract niet naleven, kunnen een administratieve geldboete krijgen van de handhavingsambtenaren van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur. Nieuwkomers zijn verplicht om een traject te volgen, andere doelgroepen van het inburgeringsbeleid kunnen vrijwillig instappen.

- Huizen van het Nederlands

Het verhogen van de dienstverlening ten aanzien van anderstaligen die Nederlands leren met het oog op hun integratie (met name doorverwijzen naar het regulier aanbod NT2, screening, testing, maar ook opzetten en verspreiden van instrumenten om Nederlands te oefenen, hiaten detecteren en antwoorden formuleren), blijft een belangrijk aandachtspunt. Deze taken worden opgenomen door de Huizen van het Nederlands.

Er zijn 8 Huizen van het Nederlands: één in de steden Brussel, Antwerpen en Gent en één in elke Vlaamse provincie.

- Diensten voor sociaal tolken en vertalen

Het sociaal tolken en vertalen is een instrument voor inburgering en integratie en heeft tot doel de

sociale en openbare dienst- en hulpverlening toegankelijk te maken voor nieuwe Vlamingen die nog niet voldoende Nederlands kennen. Sociaal tolken moet ter plaatse kunnen ingezet worden, sociaal vertalen kan in grote mate centraal georganiseerd worden, telefoontolken wordt uitsluitend centraal georganiseerd. Het organiseren en aanbieden van het sociaal tolken en vertalen gebeurt vanuit de diensten voor sociaal tolken en vertalen.

Volgende diensten zijn in Vlaanderen aanwezig: Ba bel, Vlaamse Tolkentelefoon vzw en 8 decentrale diensten voor sociaal tolken en vertalen (één in de steden Brussel, Antwerpen en Gent en één in elke Vlaamse provincie).

- Integratiecentra

Er zijn in Vlaanderen 8 integratiecentra: één in de steden Brussel, Gent en Antwerpen en één in elke Vlaamse provincie.

De integratiecentra hebben als taak om de provinciale en lokale besturen en andere relevante beleidsinstanties en organisaties te ondersteunen en te stimuleren bij het voeren van een gecoördineerd en inclusief integratiebeleid, en dit in de verschillende beleidsdomeinen.

Ze informeren en geven advies en vormingen aan organisaties, verenigingen, voorzieningen en besturen over toegankelijkheid, participatie en samenleven in diversiteit. Ze stimuleren en ondersteunen vernieuwende projecten en ontwikkelen methodieken. Tot slot begeleiden en ondersteunen ze veranderingsprocessen van voorzieningen, organisaties of verenigingen.

- Steden en gemeenten

Er worden 38 steden en gemeenten gesubsidieerd voor het voeren van een lokaal integratiebeleid. 7 ontvangen een starttoelage. Deze zijn als volgt gespreid: 12 in Vlaams-Brabant (waarvan 4 startende), 11 in Limburg, 9 in Antwerpen (waarvan 1 startende), 9 in Oost-Vlaanderen (waarvan 2 startende) en 4 in West-Vlaanderen.

Het integratiebeleid wordt in de eerste plaats gerealiseerd op het lokale niveau, waar oude en nieuwe Vlamingen samenleven. Lokale besturen hebben een belangrijke rol als regisseur van het integratiebeleid op hun grondgebied. Het bestuur van een stad of gemeente waar veel Vlamingen van vreemde herkomst wonen, kunnen een integratiesubsidie aanvragen bij de Vlaamse overheid. Deze is bedoeld als een impuls om lokaal een inclusief integratiebeleid te voeren. De lokale integratiediensten werken aan de implementatie van de drie sporen van het integratiebeleid op hun grondgebied. Wat dus op Vlaams niveau via dit plan wordt nagestreefd, is immers ook noodzakelijk op het lokale niveau. De beleidsdomeinen moeten hun visie en activiteiten op elkaar af teneinde zoveel mogelijk burgers, ook de maatschappelijk kwetsbare, te betrekken. De gemeente kent de noden op haar grondgebied het best en moet de mogelijkheid krijgen om hier via maatwerk antwoord op te bieden. Het is essentieel voor het tot stand komen van een inclusief lokaal integratiebeleid dat ervanuit alle relevante Vlaamse beleidsdomeinen voldoende lokale autonomie is voor steden en gemeenten.

- Strategisch doelenkader integratiecentra

Het VLEMI krijgt in het integratiedecreet de opdracht om de samenhang en stroomlijning van de activiteiten van de provinciale en lokale integratiecentra uit te werken en te bewaken, en daartoe voor de provinciale en lokale integratiecentra driejaarlijks een strategisch planningskader uit te werken dat voor advies wordt voorgelegd aan de commissie Integratiebeleid en dat goedgekeurd wordt door de Vlaamse Regering'.

De integratiecentra werken op de tweede lijn en hebben als opdracht reguliere diensten en organisaties te ondersteunen in het omgaan met personen met een migratie achtergrond door het verbeteren van hun taal –en toegankelijkheidsbeleid. Deze benadering is per definitie inclusief en heeft rechtsreeks betrekking op heel wat acties uit het plan.

- Staten-generaal

De Staten-Generaal Inburgering en Integratie, die plaatsvond op 29 november 2010, bracht een 200-tal vertegenwoordigers uit het middenveld, de integratie-en inburgeringssector, de onderwijswereld,

werkgeversorganisaties, vakbonden, organisaties van nieuwe Vlamingen, lokale besturen, beleidsmakers en academici samen met als centraal thema 'integratie is een gedeelde verantwoordelijkheid'. De aanbevelingen op basis deze werkzaamheden werden samengebracht in een verslagboek (<http://binnenland.vlaanderen.be/staten-generaal>). Het voorliggende actieplan werd hieraan afgetoetst.

2.2 Wetenschappelijke ondersteuning

Op 1 juli 2011 lanceerde de Vlaamse Regering een nieuwe oproep tot het indienen van voorstellen tot erkenning en financiering van Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek voor de periode 2012-2016, waaronder ook een Steunpunt Inburgering en Integratie.

Gezien de culturele en etnische diversiteit in onze samenleving, de aanhoudende externe migratie en de groeiende groep nieuwe Vlamingen, is 'inburgering en integratie' uitgegroeid tot een volwaardig en prioritair beleidsthema.

Het maatschappelijk belang van het thema en de nood aan degelijke wetenschappelijke kennis hebben ertoe geleid dat er voor de eerste maal een Steunpunt Inburgering en Integratie zal worden opgericht. Dit steunpunt zal instaan voor:

- een onderzoekslijn om migratietendensen en de impact ervan op integratie(beleid) te onderzoeken;
- het onderzoeken van knelpunten en noden die, als gevolg van migratie, het samenleven van meerdere culturen, tot conflicten kunnen leiden;
- het onderzoeken van de efficiëntie en de effectiviteit van het inburgerings- en integratie-instrumentarium, zowel van Vlaamse als van lokale instrumenten en initiatieven;
- onderzoek naar de inclusieve benadering van integratie.

Kortlopende en beperkte opdrachten die ad hoc worden toegekend i.f.v. beleidsvoorbereiding, visieontwikkeling, uitvoering, monitoring of evaluatie van het beleid.

2.3 Monitoring

- Vlaamse integratiemonitor

De Vlaamse integratiemonitor is een instrument dat moet toelaten de positie en de mate van integratie van nieuwe Vlamingen in de samenleving in kaart te brengen, op te volgen en te verklaren.

- Lokale integratiemonitor

De lokale integratiemonitor is een systematische set van beleidsindicatoren die het lokale integratiegebeuren in kaart brengt zodat lokale overheden bij de opmaak van hun beleidsplanning over een actuele beleidscontext beschikken, om zo de uitvoering van het lokale integratiebeleid te kunnen sturen en prioriteiten te bepalen.

Elke gemeente kan een digitaal cijferrapport downloaden met daarin de gemeentelijke resultaten op de verschillende indicatoren evenals een vergelijking met het Vlaamse gemiddelde en de gemiddelde score van een groep vergelijkbare gemeenten. De geselecteerde indicatoren behoren tot de volgende domeinen: demografie, inburgering, tewerkstelling, onderwijs, huisvesting, welzijn, armoede en participatie.

- Kruispuntbank Inburgering

De samenwerking op het terrein tussen onthaalbureaus, de Huizen van het Nederlands, de VDAB, Syntra, de Vlaamse OCMW's, de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie, wordt mee ondersteund door de Kruispuntbank Inburgering (KBI). De KBI, begonnen als een cliëntvolgsysteem voor de onthaalbureaus, is uitgegroeid tot een databank die algemene informatie bevat over inburgeraars en cursisten NT2 sinds 2003.

In december 2009 waren er 420 000 personen in de KBI gekend. Er waren op dat moment 588 actieve gebruikers.

2.4 Projectsubsidies

Het subsidiekader 'Gezocht: Managers van Diversiteit' heeft de bedoeling om experimentele, aanvullende of vernieuwende projecten te subsidiëren gericht op het versterken van het integratiebeleid. Organisaties, bedrijven en burgers in heel Vlaanderen worden gestimuleerd om te werken aan die samenleving in diversiteit, niet vertrekkende vanuit vaste structuren, algemene theorieën en denkkaders, maar vanuit een nood en een vaste wil om in te spelen op de veranderende samenleving.

Naast de eigen Vlaamse projectmiddelen ter versterking van het integratiebeleid, is er de selectie en opvolging van de Nederlandstalige projecten in het kader van het Federaal Impulsfonds voor het Migrantenbeleid. Er wordt uitgegaan van een regionalisering van het Federaal Impulsfonds.

DEEL 2: STRATEGISCH KADER

1 Missie en visie

1.1 Missie

De Vlaamse overheid voert een krachtdadig integratiebeleid dat streeft naar samenleven in diversiteit op grond van gelijkwaardigheid, waarbij in dialoog op alle maatschappelijke vlakken gestreefd wordt naar volwaardige participatie en actief en gedeeld burgerschap, met respect voor de waarden en normen van de rechtsstaat.

1.2 Visie

De Vlaamse overheid gaat bij het realiseren van de missie uit van volgende principes:

- *gelijkwaardigheid van eenieder als burger van de samenleving*
- *bevorderen van de sociale samenhang als voortdurend project*
- *waarden en normen van de rechtsstaat*
- *respect voor ieders eigenheid*
- *de noodzaak van actieve participatie en gedeelde verantwoordelijkheid van eenieder*
- *het maximaal benutten van eenieders mogelijkheden.*

1.3 Belangrijke accenten

1.3.1 Samenleven in diversiteit

'Samenleven in diversiteit' richt zich op alle Vlamingen en streeft ernaar dat mensen in plaats van naast elkaar te leven en elkaar in bepaalde omstandigheden uit te sluiten, elkaar gaan opzoeken en interactie en dialoog nastreven.

1.3.2 Evenredige participatie

De deelname van de bijzondere doelgroepen van de maatschappij zou rechtevenredig moeten zijn met hun aantal, maar dat is het niet. Participatie moet worden aangemoedigd, zowel langs aanbodzijde als aan vraagzijde.

1.3.3 Interactief, gedeeld en verantwoordelijk burgerschap

'Interactief, gedeeld en verantwoordelijk burgerschap' doet een beroep op alle burgers om hun persoonlijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen om de maatschappij waarin ze leven op een actieve manier mee vorm te geven.

1.3.4 Waarden en normen van de rechtsstaat

Het Vlaamse integratiebeleid gaat uit van waarden die een open, verdraagzame en democratische samenleving kenmerken. Er worden 5 hoofdwaarden erkend die het samenleven in diversiteit in Vlaanderen moeten mogelijk maken door te zorgen voor een minimale binding tussen verschillende burgers en groepen van de bevolking. Deze minimale waarden, tevens onaantastbare rechten, zijn vrijheid, gelijkheid, solidariteit, respect en burgerschap.

Vrijheid is het recht op zelfbeschikking. De mens maakt zijn eigen keuzes en is daar dan ook aansprakelijk en verantwoordelijk voor. Sommige beperkingen zijn echter onvermijdelijk, maar deze moeten gebaseerd zijn op redelijke gronden en wettelijk tot stand zijn gekomen. Vrijheid omvat zowel opinievrijheid, vrijheid van meningsuiting en godsdienstvrijheid als vrijheid in de keuze van een beroep en levenspartner.

Gelijkheid is het recht dat eenieder heeft om in dezelfde mate aanspraak te kunnen maken op vrijheid dat alleen kan worden ingeperkt door het gelijke recht van de anderen. Gelijkheid veronderstelt niet louter de gelijke toepassing van de wet op eenieder, maar ook dat er geen verschillen zijn in behandeling bij gelijke toestanden en bij verschillende toestanden deze ook als dusdanig worden erkend (non-discriminatie).

Solidariteit betekent dat mensen zich met elkaar verbonden voelen en op basis daarvan bereid zijn om met elkaar te delen. Solidariteit gaat uit van gelijkwaardigheid en rechtvaardigheid: iedereen is principieel gelijkwaardig, maar in de realiteit hebben sommigen te maken met ongelijke uitgangsposities.

Respect is het recht en de plicht tot het eerbiedigen van de menselijke waardigheid. Deze heeft ook betrekking op de verschillen die mensen vertonen. Racisme en xenofobie zijn uitingen van schending van de menselijke waardigheid.

Burgerschap betekent de actieve betrokkenheid van mensen naar elkaar toe, maar ook ten opzichte van de samenleving en de inrichting ervan. Burgerschap bindt de mensen binnen een samenleving en gaat gepaard met rechten, maar ook plichten waaraan moet worden tegemoet gekomen.

Als stelsels van waarden en normen worden de grondslagen van de democratie, van de democratische rechtsstaat en van het pluralisme onderscheiden.

Democratie is een sleutelwoord in ons westers waardepatroon. Democratie is het recht van de bevolking om zichzelf te besturen. Dat zelfbestuur houdt tevens de gelijkheid tussen alle burgers in. Democratie houdt in dat de meerderheid mag besturen. Toch vergt een gezonde democratische werking ook aandacht voor het standpunt van de minderheid. Democratie betekent ook een behoorlijke werking van het bestuurlijke en het juridische systeem in zijn geheel. Dat betekent onder meer dat in een democratische rechtsstaat de drie machten - de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht - elkaar in evenwicht houden.

In een democratische rechtsstaat gaan democratie en de toepassing van het rechtsstaatprincipe hand in hand: een democratische rechtsstaat veronderstelt een democratisch functionerend bestuur dat zich gebonden weet door het objectieve recht, dat wil zeggen een bestuur dat door burgers herkend en erkend wordt als een instituut dat namens hen op een zorgvuldige en slagvaardige wijze de actuele samenlevingsproblemen aanpakt. Een democratie en een rechtsstaat behoren elkaar aldus als het ware in evenwicht te houden. De democratische rechtsstaat is, als orgaan van de democratische samenleving, belast met het beheersen en vermijden van conflicten door middel van vertegenwoordigingsinstrumenten.

Pluralisme ontstaat uit een mix van vrijheid en gelijkheid. Ieder menselijk individu heeft het recht autonoom zijn persoonlijkheid te ontwikkelen en daarbij een beroep te doen op de culturele elementen die hem/haar vanuit diverse milieus worden aangereikt: familie, school, leeftijdgenoten, communicatiemediën, verenigingsleven, inclusief zich bekennen tot een godsdienst, en de materiële omgeving waarin men functioneert, inclusief het werk- en consumptiemilieu. Het is de opdracht van de maatschappij te garanderen dat iedereen, op de wijze waarop hij daar zelf voor kiest, zich een aantal van die cultuurelementen eigen maakt en aldus een identiteit opbouwt. Pluralisme heeft dus betrekking op het feit dat alle individuen hun eigen identiteit vrij kunnen beleven en tevens dat de groepen die elkaar hierin vinden, zich ook als gemeenschap kunnen manifesteren.

2 Strategische en operationele doelstellingen

Het integratiebeleid gaat uit van wederkerigheid, waarbij enerzijds van de doelgroep wordt verwacht dat er wordt deelgenomen aan de samenleving, dat men zich actief inschrijft in de principes van die samenleving en anderzijds van de ontvangende samenleving wordt verwacht dat er op een positieve manier wordt omgegaan met de gevolgen van migratie door het verzekeren van gelijke kansen en van een voldoende grote toegankelijkheid van bestaande diensten en voorzieningen opdat alle talenten zich kunnen ontplooiën en ingezet kunnen worden.

Dit vertaalt zich in 2 inhoudelijke strategische doelstellingen:

1. het realiseren van evenredige en volwaardige participatie. Enerzijds richt deze doelstelling zich tot personen en groepen van de doelgroep en anderzijds tot de diensten en voorzieningen. De focus ligt zowel op eerstelijns- als op tweedelijnswerking (actief burgerschap en toegankelijkheid)
2. het versterken van de sociale cohesie binnen de samenleving (gedeeld burgerschap)

Er is naast deze twee inhoudelijke doelstellingen, nog een derde algemene strategische doelstelling, die een onderbouwd, gecoördineerd en inclusief integratiebeleid voorop stelt.

Er zijn ook specifieke doelgroepen die vanuit het integratiebeleid extra worden belicht zoals de woonwagewoners en de Midden- en Oost Europese Migranten. Ook kinderen en jongeren worden te vaak vergeten als het om inburgering en integratie gaat. Daarom wordt ook aan deze groep doorheen de verschillende doelstellingen van dit actieplan de nodige aandacht besteed.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 - Het realiseren van evenredige en volwaardige participatie door

A. het versterken van bijzondere doelgroepen via empowerment en inspraak

B. het toegankelijk maken van alle organisaties, voorzieningen en informatie in alle levensdomeinen van de samenleving

Deze doelstelling is specifiek gericht op het bevorderen van evenredige participatie van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid. Participatie is een belangrijk aspect van het maatschappelijk leven. De focus ligt hier zowel op beleidsparticipatie (politiek, georganiseerd middenveld, beleids- en adviesraden) als op maatschappelijke participatie binnen alle levensdomeinen. Maatschappelijke participatie kan verschillende vormen aannemen, onder meer deelname aan verenigingen en deelname aan vrijetijdsactiviteiten, maar ook deelname binnen de professionele en schoolse sfeer.

Evenredige participatie moet enerzijds worden gerealiseerd via het versterken van de doelgroepen. Dit emancipatiebeleid veronderstelt overleg met de bijzondere doelgroepen, die effectief verantwoordelijkheid nemen, participeren en geconsulteerd worden over de ontwikkelingen in de samenleving.

Anderzijds is deze doelstelling gericht op de diensten en voorzieningen die binnen de samenleving worden aangeboden. Aandacht voor de doelgroep wordt geplaatst binnen een ruimer toegankelijkheidsbeleid en een kwaliteitsvolle dienstverlening naar alle burgers. In het kader van kwaliteitsvolle dienstverlening voor alle burgers, richt deze doelstelling zich dan ook op het verhogen van de toegankelijkheid van de reguliere voorzieningen en organisaties.

Specifiek voor inburgeraars is het belangrijk dat het inburgerings –en het integratiebeleid elkaar versterken.

Van een andere orde is het beleid ten aanzien van vreemdelingen zonder wettig verblijf. Gezien de specificiteit van de doelgroep is het eerste spoor van het integratiebeleid hierop niet van toepassing. Het voeren van een beleid gericht op het waarborgen van de noodzakelijke rechten (zoals het recht op dringende medische zorg en het recht op onderwijs voor minderjarigen) voor vreemdelingen zonder wettig verblijf houdt ook in dat deze mensen in de best mogelijke omstandigheden dienen georiënteerd te worden naar een zinvol toekomstperspectief, bijvoorbeeld door hen te informeren over programma's rond vrijwillige terugkeer. Er moet worden vermeden dat onterechte toekomstverwachtingen worden gecreëerd m.b.t. hun juridisch statuut.²

De aandacht voor taal en taalbeleid loopt als een rode draad doorheen de verschillende doelstellingen en acties. In Vlaanderen én in Brussel opent Nederlands heel wat deuren op de arbeidsmarkt, in de school en in het maatschappelijke leven in het algemeen. Kunnen communiceren is een absolute basisvereiste voor het opnemen van een volwaardig en interactief burgerschap. Ook hier speelt dezelfde wederkerigheid. Nieuwkomers hebben de verantwoordelijkheid de taal te leren en te onderhouden. De georganiseerde samenleving heeft de verantwoordelijkheid om het bestaande aanbod op een (taal) toegankelijke manier te organiseren en bekend te maken.

Operationele doelstelling 1.1 - Verzekeren van een toereikend en kwaliteitsvol onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars als eerste opstap naar integratie

Om het integratieproces en de sociale weerbaarheid van inburgeraars een impuls te geven wordt er voorzien in een primair inburgeringstraject. Het primaire inburgeringstraject focust op het aanleren

² Memorie van toelichting bij het decreet van 2009 tot wijziging van het decreet van 28 april 1998 inzake het Vlaamse beleid ten aanzien van etnisch-culturele minderheden.

van het Nederlands, een eerste kennismaking met de Vlaamse samenleving en de oriëntering naar werk of studies en vrijetijdsbesteding. Het betreft een aanbod dat voor sommige inburgeraars verplichtend is en op maat wordt aangeboden via persoonlijke begeleiding. Er is tevens een aanbod voorzien voor minderjarigen en een inburgeringsaanbod in het land van herkomst.

Om te komen tot een volwaardige integratie is het van groot belang de inburgeraars te motiveren om Nederlands te leren en te oefenen. Vandaag richt taalpromotiebeleid zich enkel naar anderstaligen die niet verplicht zijn om een opleiding Nederlands te volgen. Het is echter belangrijk om ook de mensen die wel verplicht zijn, voldoende te motiveren om de lessen bij te wonen. Mensen moeten met andere woorden overtuigd zijn dat Nederlands leren kansen biedt. De taalinspanningen van de anderstaligen moeten daarenboven voldoende gewaardeerd worden en de anderstalige moet de kans krijgen om het geleerde Nederlands ook effectief te gebruiken. Naast een taalpromotiebeleid is ook een taalstimuleringsbeleid aangewezen. Taalstimulering zorgt ervoor dat mensen die het Nederlands willen leren, hiervoor ook voldoende oefenkansen krijgen.

Operationele doelstelling 1.2 - Verzekeren van een toereikende en kwaliteitsvolle toeleiding en toegang voor inburgeraars tot het reguliere aanbod binnen de verschillende sectoren

Ook het bevorderen van maatschappelijke participatie maakt deel uit van het integratieproces en het versterken van de sociale weerbaarheid van inburgeraars. Dit wordt echter niet gerealiseerd door een apart aanbod, maar via het reguliere aanbod van de verschillende sectoren waarbij de focus tevens ligt op het arbeidsperspectief, het educatief perspectief en sociale participatie. Dit wordt secundaire inburgering genoemd (eerstelijns en tweedelijns).

Taalbeleid vormt de brug tussen enerzijds een beter en een meer gevarieerd aanbod Nederlands als tweede taal en anderzijds concrete knelpunten waar reguliere voorzieningen, lokale besturen of bedrijven mee geconfronteerd worden. Via taalbeleid wordt gezocht naar oplossingen voor niet-Nederlandstaligen die met het standaard taalaanbod niet bereikt kunnen worden of worden acties opgezet die gebruik en kennis van het Nederlands bevorderen binnen organisaties en voorzieningen. Het ontwikkelde beleid komt idealiter de werking van de betrokken dienst en de kwaliteit van de dienstverlening in kwestie ten goede en dit voor elke Vlaming. Voor elk beleidsdomein zal dan ook nagegaan worden of en hoe een taalbeleid kan worden ontwikkeld.

Inhoudelijk is deze doelstelling sterk gelinkt aan de doelstelling betreffende het onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars, maar ook aan de doelstelling rond toegankelijkheid van de organisaties en voorzieningen voor de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid. Een taalbeleid vormt immers een belangrijk deel uit van een toegankelijkheidsbeleid. Een aparte doelstelling voor secundaire inburgering is nog steeds van belang om zowel de bijzondere aandacht voor de overgang van het primair inburgeringstraject naar reguliere diensten in de verf te zetten als bij het toegankelijkheidsbeleid aandacht te vragen voor de doorstroom van inburgeraars.

Operationele doelstelling 1.3 - Verhogen van de inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid

Deelname aan het democratische proces is een belangrijk onderdeel van integratie. Bijzondere doelgroepen moeten ten volle kunnen participeren aan het beleid. Drempels die inspraak en maatschappelijke weerbaarheid van de bijzondere doelgroepen beperken dienen dus weggewerkt te worden en dat op verschillende niveaus. Ook hier beperken de acties zich niet tot het individuele niveau, maar richten ze zich ook tot de organisaties en de beleidsorganen zelf. Een belangrijke rol is weggelegd voor het lokale beleidsniveau.

Operationele doelstelling 1.4 - Versterken van het middenveld

Vlaanderen kent een sterk socio-cultureel middenveld. Het is mede dankzij dit actieve middenveld dat onze publieke cultuur vorm krijgt. Het middenveld heeft immers een emanciperende rol, zet mensen aan tot het opnemen van interactief burgerschap en kan een kritische houding ten opzichte van het beleid vertolken. De Vlaamse overheid erkent het middenveld in deze rol en wenst hen daarin te stimuleren. Een belangrijk aandachtspunt is de samenwerking tussen het allochtone en het autochtone middenveld en de brug met de reguliere sectoren.

Operationele doelstelling 1.5 – Versterken en stimuleren van organisaties en voorzieningen in het bereiken en betrekken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid, met aandacht voor alle burgers

De toegankelijkheid van diensten en organisaties voor alle burgers, ongeacht hun herkomst, is een belangrijke factor om te komen tot integratie. Immers, een evenredige dienstverlening en werking ten aanzien van alle burgers is de beste garantie voor het realiseren van gelijke rechten en gelijke plichten voor iedereen. Organisaties en voorzieningen, maar ook het bedrijfsleven, moeten hiervoor werken aan hun interculturele competenties, waar nodig specifieke instrumenten gebruiken en gepaste methodieken toepassen die de kwaliteit van de dienstverlening aan de bijzondere doelgroepen versterken. Een verhoogde toegankelijkheid kan in dialoog met de bijzondere doelgroepen tot stand gebracht worden, maar ook lokale besturen hebben hierin een belangrijke stimulerende rol.

Onder toegankelijkheid valt ook het stimuleren van de bijzondere doelgroepen om effectief gebruik te maken van het aanbod van de organisaties en voorzieningen.

Operationele doelstelling 1.6 - Realiseren van gelijke behandeling en bestrijden van discriminatie van burgers op grond van geboorte, geloof of levensbeschouwing, taal, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming

Situaties van ongelijke behandeling en discriminatie moeten worden aangepakt en burgers die zich in dergelijke situaties bevinden moeten aanspraak kunnen maken op de mogelijkheid om hieromtrent hun rechten te doen gelden.

Operationele doelstelling 1.7 – Verzekeren van basisrechten en oriëntatie naar een zinvol toekomstperspectief van mensen zonder wettig verblijf

Het voeren van een beleid gericht op het waarborgen van de noodzakelijke rechten (zoals het recht op dringende medische zorg en het recht op onderwijs voor minderjarigen) voor mensen zonder wettig verblijf, houdt ook in dat deze mensen in de best mogelijke omstandigheden moeten worden georiënteerd naar een zinvol toekomstperspectief, bijvoorbeeld door hen te informeren over programma's van vrijwillige terugkeer.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2 - Het versterken van de sociale cohesie binnen de samenleving door

A. het bevorderen van wederzijdse openheid en respect tussen mensen

B. het bevorderen van wederzijdse contacten tussen personen van verschillende herkomst

Deze doelstelling is gericht op de hele samenleving en heeft als doel een ruimer draagvlak voor een diverse samenleving tot stand te brengen. 'Samenleven in diversiteit' is de verantwoordelijkheid van alle burgers en moet dus ook gedragen en gerealiseerd worden met medewerking van alle burgers. Om dit te realiseren wordt de bevolking enerzijds actief en correct geïnformeerd over de feitelijke diversiteit in de samenleving en anderzijds gestimuleerd en ondersteund in haar 'samenleven in diversiteit', in het bijzonder daar waar moeilijke externe omstandigheden zich (dreigen te) vertalen in spanningen en conflicten tussen mensen met een verschillende achtergrond. Het gaat onder meer om sensibiliseren van de publieke opinie, het bevorderen van interculturele interactie, sociale cohesie, ...

De ontwikkeling van een correcte en niet-stereotype beeldvorming van de diversiteit in Vlaanderen is een eerste stap om tot een respectvolle dialoog te komen.

Operationele doelstelling 2.1 - Werken aan meer sociale binding en interactie tussen alle burgers, uitgaande van wederzijds respect

De sociale cohesie binnen de samenleving wordt versterkt door mogelijkheden aan te bieden om contacten te leggen, sociale relaties aan te gaan en te versterken en netwerken uit te bouwen. Dit geldt niet enkel voor contacten tussen burgers (microniveau), maar ook voor organisaties en verenigingen (mesoniveau).

Operationele doelstelling 2.2 - Vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor samenleven in diversiteit door communicatie en positieve acties

Diversiteit en hoe ermee om te gaan, wordt nog te vaak negatief belicht. Daarom is het belangrijk om aandacht te besteden aan correcte en representatieve beeldvorming, overleg en samenwerking met betrekking tot het gevoerde beleid, betrokkenheid van de brede samenleving en aan het sensibiliseren en informeren van de burger over samenleven in diversiteit. Het doel is om enerzijds vooroordelen tegen te gaan en draagvlak te creëren voor diversiteit bij de brede samenleving (zowel bij Vlamingen met en zonder migratieherkomst) en anderzijds ook om de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid te informeren en te sensibiliseren over hun rechten en plichten en hun volwaardig burgerschap.

Operationele doelstelling 2.3 - Werken aan preventie, detectie, bespreekbaar maken en oplossen van samenlevingsvraagstukken en -problemen

Een diverse samenleving stelt ons voor een aantal specifieke vraagstukken en problemen waarop een antwoord moet geboden worden.

Belangrijk is dat hierbij een proactieve aanpak wordt beoogd. In plaats van problemen en vraagstukken aan te pakken wanneer die op de voorgrond treden, moet er geprobeerd worden om actief in te spelen op bepaalde migratietendensen.

Operationele doelstelling 2.4 - Werken aan wijziging van racistische en xenofobe attitudes

Om effectieve uitingen van racisme en xenofobie aan te pakken zijn er wettelijke gronden beschikbaar. Louter op basis van deze wettelijke bepalingen zullen racisme en xenofobie echter niet ten gronde

kunnen worden aangepakt. Er moet daarnaast ook gestreefd worden naar een meer preventieve en gedragswijzigende aanpak.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3 - Een onderbouwd, gecoördineerd en inclusief integratiebeleid voeren

Operationele doelstelling 3.1 - Coördineren van het Vlaamse integratiebeleid

Het integratiebeleid is een horizontaal beleid en behoeft dan ook coördinatie. Om dit op beleidsniveau te organiseren werd de commissie Integratiebeleid opgericht. Maar ook tussen de verschillende sectoren zijn kruisbestuivingen mogelijk.

Operationele doelstelling 3.2 - Aandacht hebben voor de specificiteit van Brussel

De meertalige realiteit van Brussel plaatst het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid in een ander perspectief. Ook in Brussel moeten personen met een migratieachtergrond gelijke kansen op volwaardig burgerschap krijgen. Dat veronderstelt een samenhangend Vlaams inburgerings- en integratiebeleid in onze hoofdstad dat complementair is met de al bestaande kaders en hierop, samen met alle betrokken politieke actoren en andere betrokken instellingen en organisaties, verderbouwt. De regiefunctie die de Vlaamse overheid inzake het inburgerings- en integratiebeleid toekent aan lokale besturen wordt voor Brussel opgenomen door de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Met de partners op het terrein wordt ook in Brussel een gecoördineerd Vlaams inburgerings- en integratiebeleid uitgedragen.

Operationele doelstelling 3.3 - Interfederale, federale, Europese en internationale afstemming nastreven

Een doeltreffend integratiebeleid vergt ook de nodige afstemming met de andere deelstaten en de federale overheid.

De Interministeriële Conferentie 'Integratie in de maatschappij' is het formele platform voor overleg met de federale overheid over onder meer het integratiebeleid. De Interministeriële Conferentie heeft op 21 maart 2011 beslist een interfederale werkgroep Roma/Midden- en Oost-Europese migratie op te richten.

Operationele doelstelling 3.4 – Het beleid ondersteunen met onderzoek en monitoring

Een goed beleid wordt ondersteund met onderzoek en de resultaten worden opgevolgd via monitoring zodat acties kunnen worden geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd.

DEEL 3: PRIORITAIRE ACTIES VAN DE VLAAMSE REGERING

Bovenop de acties die reeds binnen de verschillende beleidsdomeinen worden gerealiseerd en als bijlage aan dit plan zijn toegevoegd in fiches, schuift de Vlaamse Regering drie prioritaire, beleidsoverschrijdende acties naar voor:

Het uitwerken en implementeren van een visie op het omgaan met taal en het stimuleren van een goede kennis van het Nederlands binnen alle beleidsdomeinen van de Vlaamse Overheid. Goede praktijken die worden meegenomen zijn de visietekst van Kind & Gezin en de conceptnota van onderwijs "Samen taalgrenzen verleggen".

- Februari 2013: de Vlaamse Regering keurt een visietekst 'omgaan met taal en stimuleren van een goede kennis van het Nederlands' goed.
- September 2013: de commissie integratiebeleid legt een actieplan voor aan de Vlaamse Regering voor de implementatie van de visie binnen alle beleidsdomeinen van de Vlaamse Overheid.

Het faciliteren van de regierol van steden en gemeenten bij het voeren van een lokaal integratiebeleid.

- Eind 2012: voor ieder beleidsdomein worden de hefboomen waarover een stad of gemeente beschikt om de lokale regierol voor het integratiebeleid optimaal in te vullen zichtbaar gemaakt. Hiaten worden in kaart gebracht en de commissie integratiebeleid formuleert voorstellen tot bijsturing en legt deze voor aan de Vlaamse Regering.

Het realiseren van een betere afstemming van de verschillende doelgroep-definities op elkaar.

- Eind 2012: de commissie integratiebeleid maakt een overzicht van de verschillende doelgroepdefinities naar herkomst en brengt in kaart waar ze raakvlakken vertonen en waar ze verschillen met elkaar,
- Eind 2013: de verschillende departementen stemmen de doelgroep-definities op elkaar af en voorzien hiertoe in de nodige aanpassingen in hun instrumentarium.

BIJLAGE 1

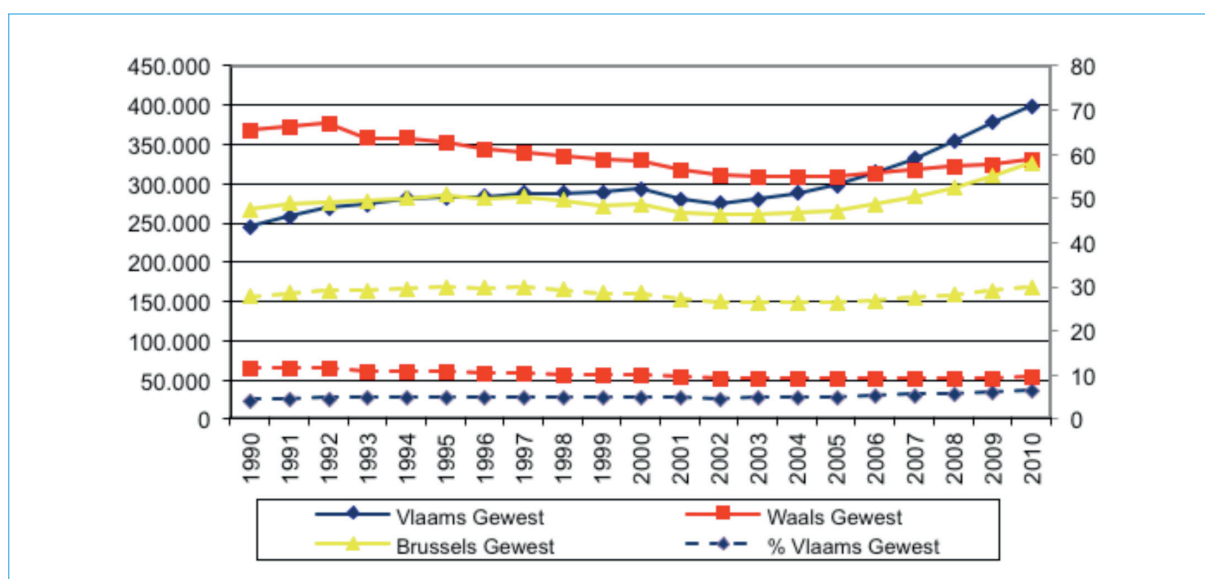
Omgevingsanalyse

1 Demografische ontwikkelingen¹

Begin 2010 woonden er in het Vlaamse Gewest 399.433 vreemdelingen (personen met vreemde nationaliteit). Dat is 6,4% van de totale bevolking van het Vlaamse Gewest. Het aantal vreemdelingen is de laatste 20 jaar bijna onafgebroken gestegen. Enkel in de beginjaren van de 21ste eeuw daalde het aantal in beperkte mate. Vooral de voorbije jaren is de stijging van het aantal vreemdelingen telkens behoorlijk groot. Het Vlaamse Gewest is vandaag het gewest waar in absolute aantallen het meeste vreemdelingen wonen. In relatieve cijfers is het aantal vreemdelingen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (30,0%) en het Waalse Gewest (9,5%) hoger dan in het Vlaamse Gewest (6,4%). Begin 2010 woonden er in België 1.057.666 personen met een vreemde nationaliteit. Dat is 9,8% van de totale bevolking.

De meest recente cijfers van het aantal vreemdelingen per nationaliteit dateren van 2008. Bijna 1 op de 3 vreemdelingen in het Vlaamse Gewest had in 2008 de Nederlandse nationaliteit (31%). Daarna volgen de Marokkanen (8%), de Italianen (7%), de Turken (6%) en de Fransen (5%). Terwijl het aandeel van de Nederlanders tussen 1998 en 2008 behoorlijk is toegenomen, is het aandeel van de Marokkanen en Turken aanzienlijk gedaald. De oorzaak van die daling ligt bij het grote aantal Turken en Marokkanen dat de afgelopen jaren Belg is geworden. Anno 2008 had bijna 2 op de 3 vreemdelingen de nationaliteit van een lidstaat van de Europese Unie.

FIGUUR 1. VREEMDELINGEN NAAR GEWEST

Evolutie van het aantal personen met vreemde nationaliteit in de gewesten (linker as) en aandeel personen met vreemde nationaliteit in de totale bevolking in % (rechter as), van 1990 tot 2010, telkens op 1 januari.

Bron: ADSEI.

1 Vlaamse Regionale indicatoren, VRIND 2011, Studiedienst van de Vlaamse Regering, Vlaamse Overheid.

De som van alle vreemdelingen (personen met een vreemde nationaliteit) en alle personen die de Belgische nationaliteit hebben gekregen, geeft ons een beeld van het aantal personen dat geboren is met een andere dan de Belgische nationaliteit. Begin 2004 ging het om bijna 9% van de Vlaamse bevolking. Telt men daarbij ook de nog thuiswonende personen die Belg zijn vanaf hun geboorte maar een moeder hebben die zelf bij haar geboorte een vreemde nationaliteit had, bekomt men een totaal van iets meer dan 10% van de bevolking (bron: Rijksregister, bewerking SVR, cijfers 2004).

In deze cijfers wordt geen rekening gehouden met asielzoekers waarvan de procedure loopt en met personen die onwettig in ons land verblijven. In 2010 werden in België 19.941 asielaanvragen ingediend. Het aantal asielaanvragen is de laatste jaren aanzienlijk gestegen maar blijft wel onder het niveau van de periode 1999 – 2000. Een asielaanvraag wordt per gezin ingediend. Het aantal betrokken personen ligt dus hoger. In 2010 ging het in totaal om 26.560 personen. Deze cijfers zijn bovendien nog vertekend doordat eenzelfde persoon een aanvraag meerdere keren na elkaar kan indienen. Als enkel rekening wordt gehouden met nieuwe aanvragen, daalt het aantal tot 16.532 asielaanvragen. Een bijzondere groep vormen de 860 niet-begeleide minderjarige asielzoekers. Dat aantal neemt de jongste jaren behoorlijk toe.

Slechts een minderheid van de asielzoekers wordt uiteindelijk ook als vluchteling erkend. In 2010 werden in België 2.107 dossiers - met in totaal 2.740 betrokken personen - positief beoordeeld. Bij de niet-begeleide minderjarige asielzoekers werden in 2010 290 personen als vluchteling erkend en kregen 123 personen een subsidiair beschermingsstatuut.

Nog in 2010 werden 15.426 regularisatiedossiers goedgekeurd met 24.1999 betrokken personen. Het geeft de betrokkenen een tijdelijk of definitief verblijfsrecht omwille van een onredelijk langdurige asielprocedure of om medische of andere humanitaire redenen.

In 2010 werden in totaal 8.791 personen op een door de overheid georganiseerde of begeleide manier van het Belgische grondgebied verwijderd. Het gaat onder meer om personen wiens asielaanvraag werd afgewezen of die hun procedure voortijdig beëindigden en personen die onwettig in ons land verblijven. Het aantal verwijderingen blijft de jongste jaren vrij stabiel.

2 Cultureel-maatschappelijke ontwikkelingen

2.1 Sociaal-culturele context

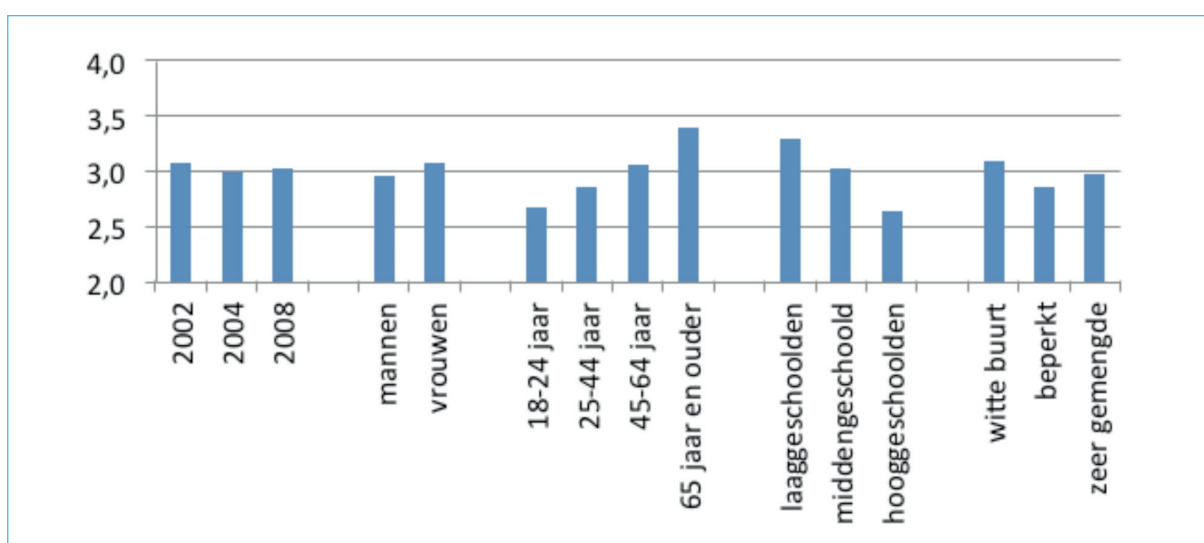
2.1.1 Samenleven in diversiteit

Uit de SCV-survey² blijkt dat in 2010 35% van de Vlamingen vaak in contact komt met mensen met een andere cultuur.

De houding tegenover vreemdelingen is tussen 2002 en 2008 nauwelijks gewijzigd. Vrouwen staan net iets negatiever tegenover vreemdelingen dan mannen. De intolerantie neemt duidelijk toe met de leeftijd en neemt af naarmate men hoger opgeleid is.

Mensen die wonen in een buurt waar een beperkt aantal personen van vreemde herkomst wonen, zijn toleranter dan mensen in 'witte' buurten. Maar die meer tolerante houding verdwijnt weer in buurten met veel personen van vreemde herkomst.

FIGUUR 2. HOUDING TEGENOVER VREEMDELINGEN

Houding tegenover vreemdelingen en migratie, gemiddelde score in 2002, 2004 en 2008 en score naar geslacht, leeftijd, opleiding en samenstelling van de buurt* in 2008, samengestelde variabele (gemiddelde score van 4 stellingen) met schaal van 1 tot 5 (hoe hoger de score, hoe negatiever de houding).

Bron: SCV 2002-2008.

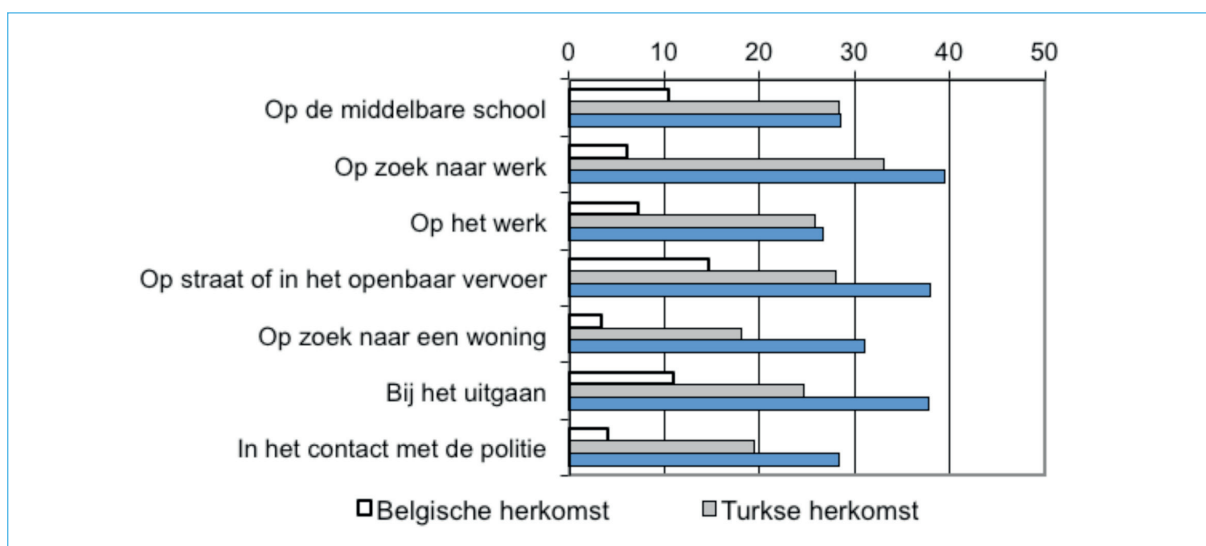
In het kader van het internationale TIES-onderzoek³ werd in 2008 aan jongvolwassen personen van Turkse en Marokkaanse herkomst in Antwerpen en Brussel gevraagd naar hun ervaringen met discriminatie. Dat werd vergeleken met de discriminatie-ervaringen van autochtone jongvolwassenen uit dezelfde buurten. Op alle bevroegde domeinen ligt de ervaren discriminatie bij de jongeren van vreemde herkomst een pak hoger. Tegelijk blijkt er ook tussen de personen van Turkse en Marokkaanse herkomst op een aantal domeinen een verschil te bestaan, telkens in het nadeel van de personen van Marokkaanse herkomst.

2 De SCV-survey 'Sociaal-culturele verschuivingen in Vlaanderen' is een jaarlijkse survey bij een representatieve steekproef van Nederlandstalige Belgen (inclusief niet-Belgen vanaf 2009) in het Vlaamse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

3 Het TIES project is een internationaal vergelijkend onderzoeksproject dat zich richt op de nakomelingen van immigranten uit Turkije, Marokko en voormalig Joegoslavië in acht Europese landen (Oostenrijk, België, Frankrijk, Duitsland, Nederland, Spanje, Zweden en Zwitserland).

Jongens van vreemde herkomst rapporteren op de meeste domeinen meer discriminatie-ervaringen dan meisjes van vreemde herkomst. Dat verschil naar geslacht loopt sterk op bij de discriminatie-ervaringen in het uitgaan en in de contacten met de politie. Bij de mannen van Turkse herkomst zegt 4 op de 10 gediscrimineerd te worden bij het uitgaan, bij de mannen van Marokkaanse herkomst loopt dat op tot 6 op de 10. Bij de vrouwen gaat het bij beide groepen telkens slechts om 1 op de 10 personen. Een gelijkaardig beeld krijgen we wanneer het gaat over contacten met de politie: respectievelijk 3 op de 10 en 5 op de 10 mannen van Turkse en Marokkaanse herkomst zegt last te hebben van discriminatie door de politie, bij de vrouwen gaat het telkens om iets minder dan 1 op de 10.⁴

FIGUUR 3. DISCRIMINATIE-ERVARINGEN

Discriminatie-ervaringen van personen van Belgische herkomst* (N=574), Turkse herkomst (N=608) en Marokkaanse herkomst (N=569) van 18 tot 35 jaar in Antwerpen en Brussel, in 2008, in %.

Bron: Vandezande e.a., 2010.

Een Europees onderzoek van IPSOS in 2011 wijst uit dat Belgen gemiddeld negatiever tegenover de gevolgen van migratie staan dan andere respondenten uit Europa en de rest van de wereld. Uit het onderzoek blijkt dat 72% van de Belgen vindt dat migratie een eerder/zeer negatieve impact heeft en dat er te veel migranten in België zijn.⁵

2.1.2 Inburgering als opstap naar integratie

Met de nieuwkomer sluit de Vlaamse overheid een contract af om van bij aankomst een start te maken met haar of zijn integratieporces. Tijdens het inburgeringstraject wordt van haar of hem gevraagd actief deel te nemen aan de samenleving door onder meer de taal en de omgangsvormen te leren kennen en te respecteren. De nieuwkomer krijgt een gratis begeleidings- en vormingstraject.

Het Vlaamse inburgeringsbeleid richt zich op vreemdelingen van 18 jaar en ouder die zich langdurig (meer dan 3 maanden) of definitief in Vlaanderen of Brussel komen vestigen. Ook Belgen die in het buitenland geboren zijn en minstens één ouder hebben die ook in het buitenland geboren is, behoren tot de doelgroep van het inburgeringsbeleid. Asielzoekers die langer dan vier maanden geleden hun asielaanvraag hebben ingediend, zijn ook doelgroep van het inburgeringsbeleid. Iedereen die tot de doelgroep van inburgering behoort, heeft recht op een inburgeringstraject.

Een aantal groepen zijn verplicht om in te burgeren. Het gaat om de zogenaamde 'nieuwkomers': personen die zich recent in ons land hebben gevestigd. Meer bepaald gaat het om personen met een

4 Vlaamse Regionale indicatoren, VRIND 2011, Studiedienst van de Vlaamse Regering, Vlaamse Overheid.

5 Global Views on Immigration, IPSOS, augustus 2011.

vreemde nationaliteit die voor het eerst langer dan 3 maanden in ons land verblijven, Belgen die hoogstens een jaar in België wonen. De asielzoeker is verplicht om een traject te volgen van zodra hij als vluchteling wordt erkend. Naast de nieuwkomers zijn ook bedienaars van de erkende erediensdiensten verplicht om een inburgeringstraject te volgen.

Een aantal groepen is vrijgesteld van de plicht tot inburgering. Het gaat om de niet-Belgische staatsburgers van een EU-lidstaat, Noorwegen, IJsland, Liechtenstein of Zwitserland (de zogenaamde 'EU+-landen') en hun familieleden, om inburgeraars die al een inburgeringsattest hebben gehaald en om arbeidsmigranten die een tijdelijk verblijfsstatuut hebben dat kan leiden tot een definitief verblijf. Ook nieuwkomers van 65 jaar en ouder of nieuwkomers die ernstig ziek zijn of een handicap hebben, zijn niet verplicht een inburgeringstraject te volgen, net zomin als diegenen die een diploma kunnen voorleggen van het Belgische of Nederlandse onderwijs of die een volledig schooljaar hebben gevolgd in het onthaalonderwijs. De inburgeringsplicht geldt ook niet voor inburgeraars in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

FIGUUR 4. NIEUWKOMERS

	2006	2007	2008	2009	2010
Totaal	30.068	29.781	29.541	30.702	41.090
Profiel nieuwkomers (in %)					
man	50,9	52,3	54,9	50,2	52,1
vrouw	49,1	47,7	45,1	49,8	47,9
18-64 jaar	97,4	97,5	97,2	97,6	98,2
65 jaar en ouder	2,6	2,5	2,8	2,4	1,8
Nederlanders	23,4	22,3	16,4	15,5	14,6
rest EU+-landen*	25,0	33,0	33,1	30,2	35,4
van buiten de EU+	51,4	44,6	50,0	53,9	48,3
onbekend/staatloos	0,2	0,1	0,5	0,3	1,7
verplichte doelgroep	9,0	18,6	18,3	23,2	35,2
rechthebbende doelgroep	62,1	53,2	43,4	50,1	54,1
onbepaald	29,0	28,2	38,4	26,7	10,7

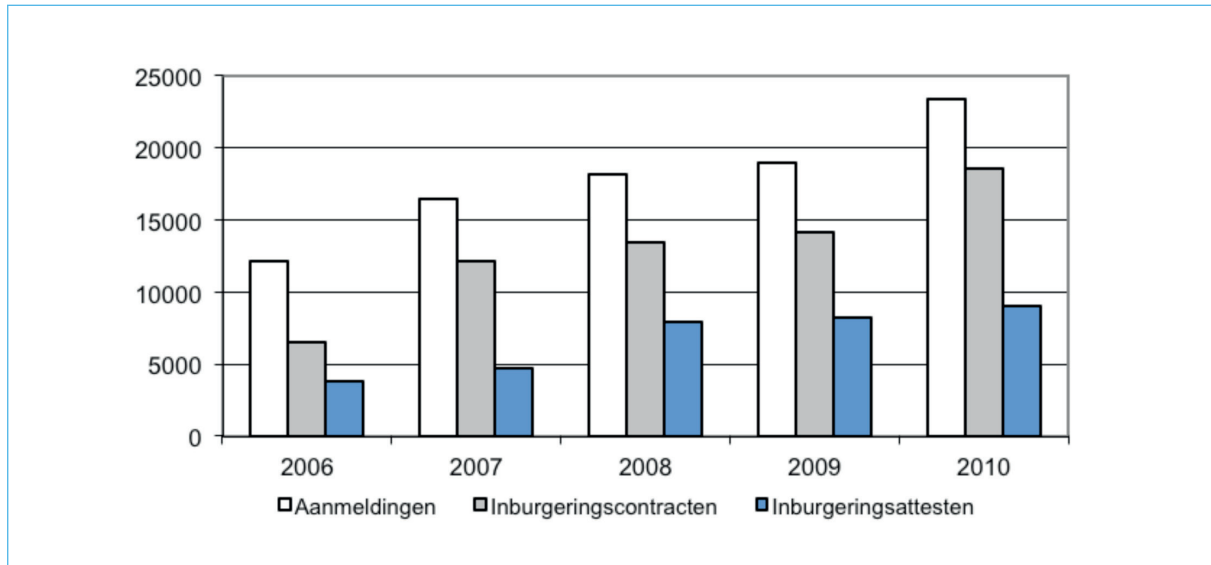
Aantal meerderjarige nieuwkomers in het Vlaams Gewest, van 2006 tot 2010.

Bron: Kruispuntbank Inburgering.

36% van de meerderjarige nieuwkomers zijn gezinsherenigers, 16% zijn arbeidsmigranten en 12% zijn geregulariseerden. 11% van de nieuwkomers hebben een asielaanvraag ingediend. Daarnaast zijn 14% van de nieuwkomers Europese onderdanen waarover geen verdere informatie beschikbaar is. De nieuwkomers wonen vooral in de steden, op de eerste plaats in Antwerpen en Gent. Ook Leuven scoort behoorlijk hoog. Daarna volgen de andere centrumsteden, de rand rond Brussel, Midden-Limburg en de grensstreek met Nederland in de provincies Antwerpen en Limburg.

In 2010 was 1 op de 3 meerderjarige nieuwkomers verplicht een inburgeringstraject te volgen. Het aandeel van de verplichte doelgroep is de afgelopen jaren onder meer als gevolg van een aantal wijzigingen in de regelgeving sterk gestegen.

FIGUUR 5. INBURGERINGSTRAJECTEN

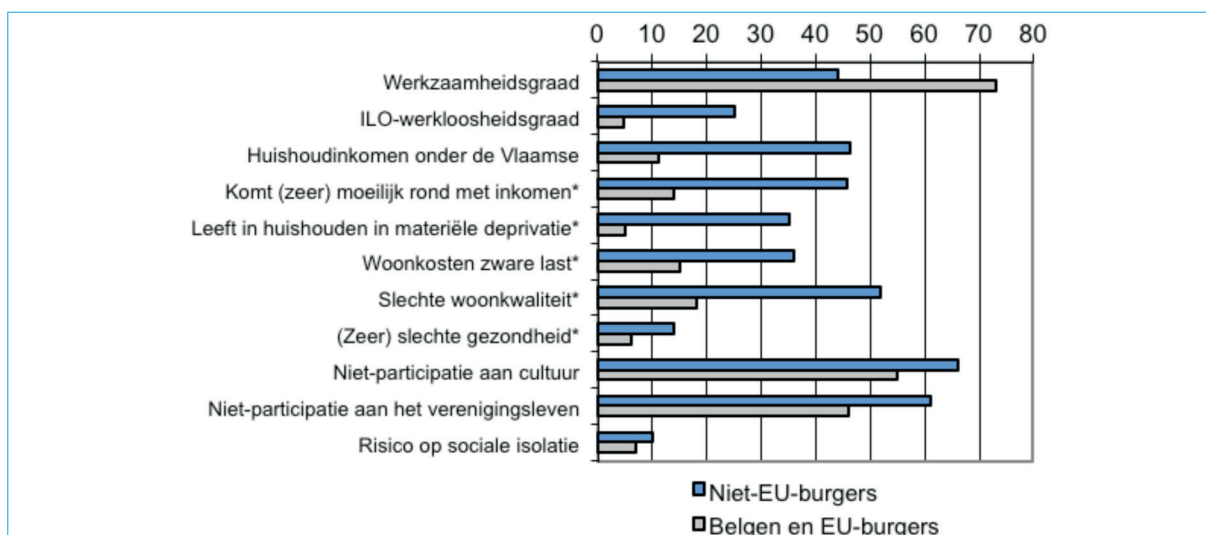
*Aantal inburgeraars dat zich op een onthaalbureau heeft aangemeld, een inburgeringscontract heeft getekend en een inburgeringsattest heeft behaald, in het Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk Gewest, van 2006 tot 2010.
Bron: Kruispuntbank Inburgering.*

De inburgering van minderjarige anderstalige nieuwkomers gebeurt niet door het volgen van een inburgeringstraject, maar vooral door school te lopen. In het secundair onderwijs krijgen de anderstalige nieuwkomers een jaar lang een Nederlands taalbad om daarna over te stappen naar het regulier onderwijs. In het basisonderwijs worden de anderstalige nieuwkomers deels afzonderlijk onderwezen en deels samen met de kinderen in de reguliere klas. In het schooljaar 2009-2010 zaten 2.270 leerlingen in de onthaakklas in het secundair onderwijs, wat iets hoger ligt dan de voorbije jaren.

2.2 Maatschappelijke positie van nieuwe Vlamingen

Met elkaar samenleven impliceert ook dat iedereen actief en volwaardig aan de Vlaamse samenleving kan participeren. Nog steeds blijkt de maatschappelijke positie van 'nieuwe' Vlamingen op een aantal belangrijke levensdomeinen minder gunstig dan die van autochtone Vlamingen. En ook tussen vreemdelingen (= personen met een vreemde nationaliteit) onderling bestaan duidelijke verschillen: terwijl de EU-burgers veelal gelijke tred kunnen houden met de Vlamingen, hinken de niet-EU-burgers vaak (ver) achterop.

FIGUUR 6. MAATSCHAPPELIJKE POSITIE VAN VREEMDELINGEN

Positie van personen met een niet-EU-nationaliteit en van personen met Belgische of EU-nationaliteit op vlak van werk, inkomen, huisvesting, gezondheid en maatschappelijke participatie, in 2010, in %.

Bron: ADSEI EAK 2010, ADSEI EU-SILC 2009, SCV 2010.

2.2.1 Taalkennis en taalgebruik

In haar Regeerakkoord stelt de Vlaamse Regering dat ze volop wil inzetten op een warme en solidaire samenleving. Ze wil de ontplooiingskansen bevorderen en sociale banden tussen mensen versterken. Zij ziet de inburgering van nieuwe Vlamingen als een kans tot meer solidariteit en meer respect, tot meer dialoog, tot meer samen-leven in Vlaanderen. Hierbij benadrukt de Vlaamse Regering het belang van een goede kennis van het Nederlands. Een gemeenschappelijke taal spreken, is immers een essentiële voorwaarde om tot een hechte sociale samenleving te komen.

Communicatie is een basisvoorwaarde om werkelijk te integreren, om echt deel uit te maken van een samenleving. Zonder taalbeheersing is er geen of weinig contact met de buren, met het lokaal bestuur, met diensten en organisaties, de school waar de kinderen school lopen, verlaagt de kans op degelijke tewerkstelling en is het niet eenvoudig om een opleiding te volgen.

De Survey Integratie 2008 ging de zelf gerapporteerde taalbeheersing bij Turken en Marokkanen na. Bij de Marokkanen geeft bijna 51 procent aan dat ze Nederlandstalige brieven of folders begrijpen. Bij de Turken ligt dit rond 41 procent. Ongeveer 13 procent van de Turkse en 14 procent van de Marokkaanse respondenten geeft aan hier heel weinig van te begrijpen.

Bijna 60 procent van de Marokkanen en 46 procenten van de Turken gaf aan heel veel te begrijpen van wat mensen zeggen die hen aanspreken in het Nederlands. In beide groepen geeft ongeveer 9 procent aan heel weinig te begrijpen.

Ongeveer 50 procent van de allochtonen gaf aan dat ze meestal of altijd Nederlands spreken, tegenover 32 procent die zelden of nooit Nederlands gebruikt. Bij de Turken sprak 34 procent meestal of altijd Nederlands en 32 procent zelden of nooit.

Deze percentages zakken aanzienlijk als wordt bekeken welke taal in familieverband werd gehanteerd. Met de kinderen werd zelden of nooit Nederlands gesproken bij 63 procent van de Turken en 55 procent van de Marokkanen. Bij gesprekken met de partner en de ouders waren deze percentages nog hoger.

Taalkennis en taalgebruik worden vooral gedetermineerd door leeftijd en verblijfsduur. Mannen beheersen het Nederlands doorgaans beter dan vrouwen, wat gerelateerd is aan de activiteitsgraad en de scholingsgraad. Maar ook het mediagebruik en contacten met autochtonen correleren met de taalkennis en –gebruik. Wie veel naar Nederlandstalige TV-zenders kijkt en/of vaak een Nederlandstalige krant leest, beheerst het Nederlands beter en gebruikt de taal ook meer.⁶

De VDAB telde eind juni 2011 182.510 niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) in Vlaanderen. 28.762 (15,8%) onder hen hebben een taalachterstand Nederlands. De minderheid (27%) heeft geen enkele kennis van het Nederlands, de meerderheid (73%) heeft een beperkte kennis. Door de sterk toegenomen internationale immigratie is het aandeel allochtonen in het aantal NWWZ met taalachterstand de laatste jaren sterk toegenomen en bedraagt momenteel iets meer dan 70%. De grote meerderheid ervan heeft een vreemde moedertaal. Bij de minderheid autochtonen (30%) heeft ongeveer de helft het Frans als moedertaal en de andere helft een vreemde moedertaal.

Uit de studie 'het NT2-aanbod in Vlaanderen: passend voor werkenden en werkzoekenden?' blijkt dat het NT2 aanbod nog onvoldoende afgestemd is op de behoeften anderstalige werkenden en werkzoekenden.

2.2.2 Achterstand op de arbeidsmarkt

Nationaliteit is een belangrijke indicator voor arbeidsmarktparticipatie. In 2010 lag de werkzaamheidsgraad bij mensen met een nationaliteit van buiten de Europese Unie 29 procentpunten lager dan bij de Belgen en personen met een nationaliteit van binnen de Europese Unie. Vooral de niet-Europese vrouwen scoren zwak. Van hen is slechts 3 op de 10 aan het werk. De nationaliteitskloof is de afgelopen jaren weliswaar kleiner geworden, maar in internationaal opzicht presteert Vlaanderen nog steeds zwak. Zowel in de buurlanden als in de meeste andere EU-landen ligt de arbeidsdeelname van deze groep veel hoger.

Als niet de nationaliteit maar het geboorteland in rekening wordt gebracht, blijkt de werkzaamheidsgraad van personen geboren buiten de Europese Unie (53%) hoger te liggen dan personen met een nationaliteit van buiten de EU (44%), maar nog steeds 21 procentpunten lager dan de werkzaamheidsgraad van personen geboren in België.

De zwakke positie van niet-EU-burgers op de arbeidsmarkt blijkt ook uit de werkloosheidscijfers. De werkloosheidsgraad ligt bij deze groep 5 keer hoger dan bij Belgen en personen met een EU-nationaliteit. De hoge werkloosheidsgraad wordt bevestigd door de oververtegenwoordiging van de personen met een nationaliteit van buiten de EU in het aantal ingeschreven werkzoekenden bij de VDAB. Als niet alleen naar de huidige maar ook naar de vorige nationaliteit van de werkzoekenden gekeken wordt, bleek in 2010 iets meer dan 1 op de 5 werkzoekenden afkomstig van buiten de Europese Unie.⁷

De meest recente en meer gedetailleerde cijfers kunnen worden geconsulteerd op www.werk.be.

Op basis van data van de VDAB is aangetoond dat de Individuele Beroepsopleiding in de Onderneming erin slaagt om een groot deel van de Vlaamse werklozen in te schakelen in het arbeidsproces. Er is evenwel een grote kloof in de tewerkstellingskansen van allochtonen en autochtonen na een IBO, die niet volledig kan verklaard worden door verschillen in menselijk kapitaal of training- en industriekarakteristieken. De achtergestelde positie van allochtonen is gedeeltelijk te wijten aan de lagere scholingsgraad, zwakkere taalvaardigheid en kortere duurtijd van de training. Uit de analyse is zelfs gebleken dat voor allochtonen, taalvaardigheid meer bepalend is voor de kans op tewerkstelling dan de scholingsgraad.⁸

6 Over taal gesproken: beheersing en gebruik van Nederlands in de Marokkaanse en Turkse gemeenschap, Kris Vancluysen en Maarten Van Craen. Uit: Gelijk oversteken. Een staalkaart van onderzoeksbevindingen rond integratie, Johan Ackaert en Tine Van Regenmortel (red.), Steunpunt Gelijke kansenbeleid, 2011.

7 Vlaamse Regionale indicatoren, VRIND 2011, Studiedienst van de Vlaamse Regering, Vlaamse Overheid.

8 Verschillen in jobretentie tussen autochtone en allochtone werknemers na een individuele beroepsopleiding in de onder-

Het werkzoekendenbestand van VDAB bevestigt dit. Sinds de invoering van het sluitend taalbeleid wordt bij de intake door VDAB consulenten het niveau Nederlands geregistreerd. Eind december 2009 hebben maar liefst 53.219 NWWZ een moedertaal verschillend van het Nederlands, dit betekent 24,1% van de totale werkzoekendenpopulatie. Omdat mogelijk niet alle werkzoekenden in dit bestand ook effectief zijn gescreend, ligt dit cijfer vermoedelijk nog hoger.⁹

2.2.3 Achterstand in onderwijs

De algemene deelnamecijfers van vreemdelingen aan het onderwijs wijzen niet op achterstelling. Het aandeel leerlingen met een vreemde nationaliteit in het kleuter, lager en secundair onderwijs schommelde in het schooljaar 2009-2010 tussen 5 en 6%, wat overeenkomt met het aandeel vreemdelingen in de totale bevolking. Opgesplitst naar studierichting blijken er wel verschillen te zijn. In de 2de en 3de graad van het ASO en TSO ligt het aandeel vreemdelingen telkens tussen 3 en 4%. In het BSO ligt dat aandeel op 10% in de 2de graad en 7% in de 3de graad. In het buitengewoon secundair onderwijs gaat het om 9%. In het deeltijds beroepssecundair onderwijs ligt het aandeel vreemdelingen op 16%.

Ook andere indicatoren die dieper ingaan op de schoolloopbaan van leerlingen wijzen op achterstand. Zo hebben 41% van de niet-Belgen al één of meerdere jaren vertraging opgelopen in het laatste jaar van het gewoon lager onderwijs, bij de leerlingen met Belgische nationaliteit is dat slechts 13%. Bijna 1 op de 10 niet-Belgische leerlingen kijkt op het einde van de lagere school zelfs al aan tegen een schoolse vertraging van 2 jaar of meer. Bij de leerlingen met Belgische nationaliteit blijft dat aandeel beperkt tot 1 op de 100.

In het secundair onderwijs loopt de schoolse achterstand verder op. In het 2de leerjaar van de 3de graad van het gewoon secundair onderwijs heeft 74% van de leerlingen met een vreemde nationaliteit één of meerdere jaren vertraging opgelopen. Bij de Belgische leerlingen gaat het om 34%.¹⁰

Buitengewoon onderwijs

FIGUUR 7. % LEERLINGEN VAN VREEMDE NATIONALITEIT IN HET GEWOON EN BUITENGEWOON BASIS- EN SECUNDAIR ONDERWIJS (2009-2010)

Gewoon kleuter	Buitengewoon kleuter	Gewoon lager	Buitengewoon lager	Gewoon secundair	Buitengewoon secundair
5,74	4,49	6,49	6,60	5,29	8,72

Bron: statistisch jaarboek departement onderwijs (2009-2010)

In het kleuter en lager onderwijs is er geen oververtegenwoordiging van leerlingen van vreemde nationaliteit in het buitengewoon onderwijs. In het secundair onderwijs daarentegen is 8,72 procent van de leerlingen in het buitengewoon onderwijs van vreemde nationaliteit, tegenover slechts 5,29 procent van de leerlingen in het gewoon secundair onderwijs.

neming, Maryam H'madoun, Vives, 2011

http://www.econ.kuleuven.be/vives/PUBLICATIES/BRIEFINGS/20110811_BRIEFINGS_retentieallochtonen.pdf

9 'Het NT2 aanbod in Vlaanderen: passend voor werkenden en werkzoekenden?', Peter de Cuyper & Laura Jacobs, HIVA, 2011 <http://werk.be/sites/default/files/R1440.pdf>

10 Vlaamse Regionale indicatoren, VRIND 2011, Studiedienst van de Vlaamse Regering, Vlaamse Overheid.

FIGUUR 8. LEERLINGEN IN HET GEWOON EN BUITENGEWOON SECUNDAIR ONDERWIJS

	Aantal gewoon secundair	Aantal buitengewoon secundair	Percentage buitengewoon secundair
Alle leerlingen	429745	19015	4,23
Leerlingen met vreemde nationaliteit	22748	1659	6,80
EU landen	11634	803	6,46
Europa niet EU	2587	244	8,62
Afrika	3109	315	9,20
Amerika	654	29	4,25
Azië	4315	210	4,64

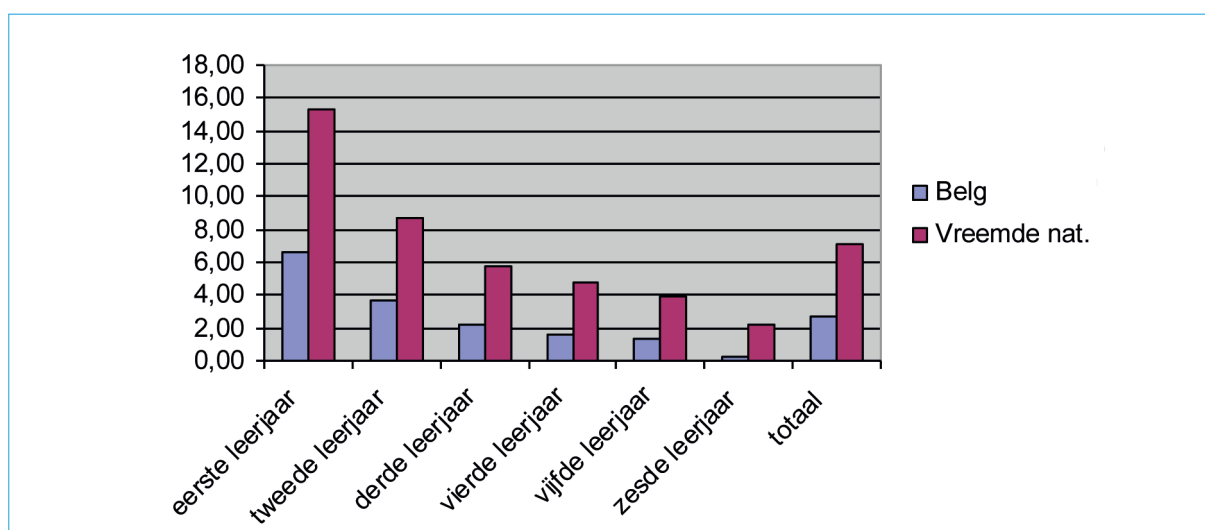
Bron: statistisch jaarboek departement onderwijs (2009-2010)

4,23 procent van de leerlingen in het secundair zit in het buitengewoon onderwijs. Bij de leerlingen met vreemde nationaliteit loopt dit op tot 6,80 procent. Er zijn echter sterke verschillen naargelang de herkomstregio of nationaliteit van de leerling. Van de leerlingen met een Afrikaanse nationaliteit zit 9,20 procent in het buitengewoon onderwijs. Binnen deze groep maken de leerlingen met Marokkaanse nationaliteit (10,92%) de grootste groep uit, gevolgd door Aziatische leerlingen (4,64%). Het percentage voor Aziatische leerlingen daalt tot 3,35 % als men de leerlingen met Turkse nationaliteit niet meerekent. Bij de Turkse leerlingen ligt het percentage op 9,03 %.

Zittenblijven en schoolse achterstand

De verschillen tussen Belgische leerlingen en leerlingen met een vreemde nationaliteit zijn opmerkelijk groot op vlak van zittenblijven en schoolse achterstand. In het gewoon lager onderwijs is 2,68 % van de Belgische leerlingen een zittenblijver, tegenover 7,07 % van de leerlingen met vreemde nationaliteit (zie grafiek). Bijna 40 % van de leerlingen met vreemde nationaliteit heeft in het eerste jaar van het secundair onderwijs 1 jaar vertraging opgelopen, ruim 12 % heeft 2 jaar vertraging en bijna 2 % meer dan twee jaar. Bij leerlingen met Belgische nationaliteit ligt dit met respectievelijk ongeveer 17 %, 1,5 % en 0,07 % een heel stuk lager (zie tabel). In het zesde leerjaar van het secundair onderwijs zit maar een kwart van de leerlingen met vreemde nationaliteit nog op leeftijd, tegenover ongeveer 2 op 3 van de leerlingen met Belgische nationaliteit.

FIGUUR 9. PERCENTAGE ZITTENBLIJVEN IN HET GEWOON LAGER ONDERWIJS

Bron: statistisch jaarboek departement onderwijs (2009-2010)

FIGUUR 10. PERCENTAGES LEERLINGEN MET SCHOOLACHTERSTAND IN HET GEWOON SECUNDAIR ONDERWIJS

Aantal jaren schoolachterstand	Belgische nationaliteit			Vreemde nationaliteit		
	1 jaar	2 jaar	> 2 jaar	1 jaar	2 jaar	> 2 jaar
1ste leerjaar	17,33	1,45	0,07	39,94	12,46	1,67
2de leerjaar	19,00	2,68	0,12	42,00	18,75	2,66
3de leerjaar	20,90	4,71	0,92	37,84	22,89	9,48
4de leerjaar	23,22	5,76	1,06	36,47	25,32	10,06
5de leerjaar	26,07	6,68	1,60	37,62	23,43	13,17
6de leerjaar	25,24	6,66	1,69	37,65	22,89	13,20
Totaal	21,97	4,66	0,91	38,72	20,68	7,88

Bron: statistisch jaarboek departement onderwijs (2009-2010)

Hoger onderwijs

Het aandeel niet-Belgen bij de generatiestudenten in het hoger onderwijs bedraagt 5,29 %. Als we de cijfers bekijken van de uitgereikte diploma's valt op dat het aandeel zakt tot onder de 4 %, wat een indicatie is voor de lagere slagingspercentages.

FIGUUR 11. AANTAL INSCHRIJVINGEN GENERATIESTUDENTEN BASISOPLEIDINGEN HOGER ONDERWIJS ACADEMIEJAAR 2009-2010

	Belgische nationaliteit	Vreemde nationaliteit	Percentage vreemde nationaliteit
Professioneel gerichte opleidingen	23095	868	3,62%
Academisch gerichte opleidingen - hogescholen	4817	484	9,13%
academisch gerichte opleidingen - universiteiten	14565	1021	6,55%
Totaal	42477	2373	5,29%

Bron: statistisch jaarboek departement onderwijs (2009-2010)

FIGUUR 12. AANTAL DIPLOMA'S BASISOPLEIDINGEN HOGER ONDERWIJS BEHAALD IN HET ACADEMIEJAAR 2008-2009

	Belgische nationaliteit	Vreemde nationaliteit	Percentage vreemde nationaliteit
Professioneel gerichte opleidingen	17918	372	2,03%
Academisch gerichte opleidingen - hogescholen	7676	398	4,93%
academisch gerichte opleidingen - universiteiten	20141	1115	5,25%
Totaal	45735	1885	3,96%

Bron: statistisch jaarboek departement onderwijs (2009-2010)

Onderwijsprestaties van migrantenleerlingen¹¹

In de PISA studie wordt niet enkel de nationaliteit, maar ook de herkomst in rekening gebracht. Bovendien laat deze studie toe de leerresultaten (learning outcomes) van leerlingen (15 jarigen) in kaart te brengen in een internationaal vergelijkend perspectief.

De PISA resultaten tonen voor Vlaanderen twee opvallende vaststellingen. Ten eerste zijn de verschillen tussen leerlingen met een migrantenachtergrond en autochtonen groter dan in de meeste andere OESO landen. Ten tweede scoren in Vlaanderen de tweede-generatieleerlingen niet beter dan de eerste-generatieleerlingen¹², terwijl dit in de meeste andere OESO landen wel het geval is. In de OESO landen scoren eerste generatiestudenten gemiddeld 53 punten minder dan autochtonen op de schaal voor leesvaardigheid, dat is het equivalent van de vooruitgang die men normaal maakt gedurende één schooljaar. Het verschil tussen autochtonen en tweede generatieleerlingen bedraagt in de OESO landen gemiddeld 33 punten. Voor Vlaanderen bedragen de verschillen respectievelijk 63 punten (eerste generatie) en 76 punten (tweede generatie).

Als men de eerste- en tweede-generatieleerlingen samenvoegt tot één categorie, bedraagt het prestatieverschil met de autochtonen in Vlaanderen 70 punten. In de lijst OESO landen die slecht scoren staan we daarmee op de 4de plaats. Enkel in Mexico (99 punten), IJsland (81 punten) en Italië (72 punten) is het verschil nog groter.

De prestatieverschillen tussen autochtone leerlingen en leerlingen met een buitenlandse herkomst kunnen in de meeste landen gedeeltelijk verklaard worden door verschillen in sociaal-economische achtergrond. In Vlaanderen blijft na controle voor sociaal-economische achtergrondkenmerken het prestatieverschil tussen de autochtone leerlingen en de leerlingen met een buitenlandse herkomst toch nog 50 punten bedragen. Daarmee bekleedt Vlaanderen de 5de plaats in de OESO ranglijst, na Mexico (85 punten), IJsland (61 punten), Finland (60 punten) en Italië (53 punten).

2.2.4 Wonen en huisvesting¹³

Uit onderzoek blijkt dat personen van vreemde herkomst vaak gediscrimineerd worden op de huisvestingsmarkt. Een dak boven het hoofd en kwaliteitsvolle huisvesting zijn nochtans basisvoorwaarden om zich te kunnen integreren in de samenleving.

Op basis van de beschikbare gegevens, die vaak heel versnipperd en enigszins verouderd zijn, blijkt dat 78% van de Belgen eigenaar is van een woning t.o.v. 22% die huurder zijn. Daarnaast zien we een duidelijk onderscheid in profiel binnen de groep van niet-Belgen. Zo is 71% van de Turken, 69% van de Zuid-Europeanen en 68% van de Noordwest-Europeanen ook eigenaar. Marokkanen (37% is eigenaar) en Oost-Europeanen (40% is eigenaar) huren vaker. 53% van de niet-Europeanen is eigenaar.

Vaak gaat het echter om het fenomeen „noodkoop” waarbij personen (vaak personen van vreemde herkomst) „gedwongen” worden een woning aan te kopen, omdat ze niet welkom zijn op de huurmarkt (cf. discriminatie). Hierdoor komen ze echter vaak in de minst goede huizen terecht. Cijfergegevens tonen aan dat Belgen en EU-burgers vaker in meer recente woningen wonen dan vreemdelingen met een niet-EU-nationaliteit. Ook tonen gegevens met betrekking tot de gezinsgrootte aan dat Turkse en Marokkaanse huishoudens, ongeacht het aantal gezinsleden, kleiner wonen dan de huishoudens met

11 Bronnen: OECD (2010) "PISA 2009: Overcoming Social Background. Equity in Learning Opportunities and Outcomes, Vol. II". De Meyer, Inge & Nele Warlop (2010) "PISA Leesvaardigheid van 15-jarigen in Vlaanderen. De eerste resultaten van PISA 2009".

12 PISA definitie: eerste-generatieleerlingen zijn niet geboren in het land van de testafname. Tweede-generatieleerlingen zijn geboren in het land van de testafname, maar beide ouders zijn in een ander land geboren.

13 Cijfers over integratie – 2011 – Beschikbaarheid en bespreking van cijfers over de positie van personen van vreemde herkomst in Vlaanderen, Miet Lamberts, HIVA in het kader van het Steunpunt Gelijke Kansenbeleid UA-UHasselt, 2012.

Belgische of EU-nationaliteit. Bij de Belgische huishoudens stijgt het aandeel huishoudens in de grote woningen wel naarmate het aantal gezinsleden toeneemt. Voor hen wordt de woning dus inderdaad groter naarmate de behoefte groeit. Dat is ook zo voor de andere groepen, maar de stijgende lijn ligt lager dan die voor de Belgen. Anderzijds moeten we ons ook hier de vraag stellen of er geen culturele verschillen bestaan rond de behoefte aan woonoppervlakte. Naast de culturele verklaring is de economische verklaring evenwel zeker ook van toepassing, met name dat minder financieel draagkrachtige gezinnen moeten besparen op ruimte om huisvesting betaalbaar te houden.

Wat het woningcomfort betreft is de vaststelling dat niet-EU-burgers vaker in een huis wonen waarvan de kwaliteit ontoereikend is of van basiskwaliteit, in vergelijking met anderen. Slechts een zeer beperkt aandeel van de niet-EU-burgers woont in een huis van zeer goede kwaliteit. Opmerkelijk is de gemiddelde goede woningkwaliteit bij EU-burgers, die hoger ligt dan bij Belgen.

Huurders wonen, in vergelijking met eigenaars, over de hele lijn vaker in 'slechtere' woningen. Vooral Belgische eigenaars wonen in kwalitatief goede woningen: de kloof in woonkwaliteit tussen eigenaars en huurders is dan ook het grootst bij Belgen. De Marokkaanse en Turkse huurders wonen vaker dan andere nationaliteiten in een woning in (zeer) slechte staat. Het onderscheid tussen eigenaars of huurders naar woonkwaliteit is voor deze twee nationaliteitsgroepen echter eerder gering. Bovendien tonen de beschikbare gegevens aan dat zelfs de Turkse en Marokkaanse huishoudens met twee inkomens minder uit de slechte woonsegmenten weggelaten en op het slechtere gedeelte van de woningmarkt blijven hangen. Zelfs als Turkse en Marokkaanse huishoudens in een financieel sterke(re) positie terecht komen, biedt hen dit dus nog geen hoge garanties op een betere huisvesting. Een ruimer gezinsbudget betekent vaak dat ze zich wel meer uit de slechtere huursectoren kunnen losmaken, maar ook meer op de slechtere koopmarkt terechtkomen.

2.2.5 Welzijn en gezondheid

Kind en gezin ¹⁴

Slechts een beperkt aantal kinderen onder de 12 jaar in het Vlaamse Gewest heeft niet de Belgische nationaliteit: 6,6%. Het aandeel is ongewijzigd tegenover 2009. Hierbij moet worden opgemerkt dat het nationaliteitscriterium niet erg geschikt is om personen van vreemde herkomst zichtbaar te maken, gezien de mogelijkheden om de Belgische nationaliteit te verkrijgen.

Een beter criterium is de origine van de moeder van het kind. Van ruim 23% van de kinderen geboren in 2010¹⁵ is de moeder niet van Belgische origine. Dat wil zeggen dat de moeder bij haar geboorte niet de Belgische nationaliteit had. Dit percentage is licht toegenomen tegenover 2009 (+1,6 procentpunten).

Over de jaren heen is er een voortdurende lichte stijging van het aandeel kinderen van niet-Belgische origine.

---

14 Kind in Vlaanderen 2010, Bea Buisse, Kind & Gezin, 2011.

15 Raming op basis van kwartaal 1 en 2, 2010

FIGUUR 13. EVOLUTIE VAN HET AANTAL KINDEREN VAN NIET-BELGISCHE ORIGINE SINDS 2001 – VLAAMS GEWEST (PERCENTAGE)

2001	16,1
2002	16,7
2003	17,6
2004	18,3
2005	18,4
2006	19,2
2007	20,2
2008	20,5
2009	21,7
2010	23,3

Bron: Kind en Gezin - Ikaros/Mirage

Het gaat om ruim 100 verschillende landen van herkomst. De belangrijkste herkomstlanden zijn Marokko, Turkije en Nederland. 5,2% van de kinderen geboren in 2010 is van Marokkaanse origine, 3,1% van Turkse origine en 1,9% van Nederlandse origine.

Voor nogal wat kinderen is een andere taal dan het Nederlands de 'moedertaal'. Jonge kinderen die thuis een andere taal spreken dan het Nederlands, worden geconfronteerd met grotere uitdagingen om het later op school, op de arbeidsmarkt, enz. goed te doen. We bekijken de taal waarin de moeder met het kind praat. Bij 22,6% van de kinderen geboren in 2010 was dit niet het Nederlands. Frans is de meest gebruikte andere taal (4,5%). Arabisch en Turks komen respectievelijk op de tweede en derde plaats. Van 2009 naar 2010 was er een lichte afname van het aandeel Nederlands als 'moedertaal' (-0,9 procentpunten).

Ook de kansarmoede neemt toe bij zeer jonge kinderen. Kansarmoede wordt hierbij gedefinieerd als een duurzame toestand waarbij mensen beknut worden in hun kansen om voldoende deel te hebben aan maatschappelijk hooggewaardeerde goederen, zoals onderwijs, arbeid en huisvesting. Uit deze definitie werden zes selectiecriteria afgeleid op basis waarvan wordt nagegaan of een gezin al dan niet als kansarm wordt beschouwd, namelijk het maandinkomen van het gezin, de opleiding van de ouders, de ontwikkeling van de kinderen, de arbeidssituatie van de ouders, de huisvesting en de gezondheid. Wanneer een gezin zwak scoort op drie of meer criteria, wordt het als kansarm beschouwd.

Om de evolutie van kansarmoede bij zeer jonge kinderen op te volgen wordt per jaar de kansarmoede-index berekend. De kansarmoede-index 2010 voor het Vlaamse Gewest bedraagt 8,6% en ligt 0,4 procentpunten hoger dan de kansarmoede-index van 2009. De kansarmoede-index onder kinderen waarvan de moeder bij haar geboorte niet de Belgische nationaliteit had, ligt heel wat hoger dan bij kinderen met een moeder van Belgische origine. In het Vlaamse Gewest bedraagt de kansarmoede-index 4,1% bij kinderen met een moeder van Belgische origine en 23,4% bij kinderen met een moeder van niet-Belgische origine.

Gezondheid ¹⁶

Gebaseerd op de nationale gezondheidsenquêtes (HIS), afgenomen in 1997, 2001 en 2004, werd vastgesteld dat Turken en Marokkanen vaker kampen met een redelijk slechte tot zeer slechte algemene gezondheid. Quasi één op de drie Turken en Marokkanen heeft te kampen met een slechte tot zeer slechte gezondheid.

Deze resultaten worden bevestigd door meer recente bevindingen op basis van de EU-SILC-enquête. De vraagstelling met betrekking tot de subjectieve gezondheidservaring toont aan dat 16% van de Marokkanen, Turken en Zuid-Europeanen aangeeft over een zeer slechte of slechte gezondheid te beschikken, t.o.v. 8% van de Belgen, Noordwest-Europeanen en Niet-Europeanen en 10% van de Oost-Europeanen.

Cijfermateriaal toont tevens aan dat voornamelijk Turken en Marokkanen zich vaker depressief voelen. Deze nationaliteitsgroepen rapporteren ook vaker ernstige somatische klachten. Op basis van deze cijfers stellen we ook vast dat ernstige angsten vaker voorkomen bij Turken en Marokkanen dan bij de andere groepen; een samenhang met depressieve klachten lijkt niet uit te sluiten.

Voor alle nationaliteitsgroepen is het een gewone praktijk dat zij een vaste huisarts hebben. Het gemiddeld aantal bezoeken aan de huisarts ligt wel beduidend lager bij Turken en Marokkanen dan bij de andere bevolkingsgroepen. Waar autochtone Belgen bijna 5 keer per jaar naar de huisarts gaan, ligt dit bij Turken en Marokkanen rond de 3 bezoeken per jaar. Er wordt tevens vastgesteld dat niet-EU-burgers, en dan vnl. Turken en Marokkanen, minder vaak voorgeschreven geneesmiddelen gebruiken dan Belgen en EU-burgers. Niet-voorgeschreven geneesmiddelen worden door de groep van Turken en Marokkanen wel vaker genomen, terwijl andere nationaliteitsgroepen hier minder vaak beroep op doen.

Campagnes voor preventief kankeronderzoek lijken ook minder effect te hebben op de groep van Turken en Marokkanen dan op de andere nationaliteitsgroepen, preventieve kankerscreenings laten zij minder vaak uitvoeren in vergelijking met andere nationaliteitsgroepen.

Algemeen Welzijnswerk ¹⁷

Het aantal cliënten van het algemeen welzijnswerk die behoren tot de groep allochtonen, vluchtelingen, woonwagenbewoners of vreemdelingen die zich in een achterstandspositie bevinden situeert zich rond het kwart van de totale cliëntpopulatie (meer bepaald 27%). Hierbij zijn wel grote verschillen naar type hulpverlening.

---

16 Cijfers over integratie – 2011 – Beschikbaarheid en bespreking van cijfers over de positie van personen van vreemde herkomst in Vlaanderen, Miet Lamberts, HIVA in het kader van het Steunpunt Gelijke Kansenbeleid UA-UHasselt, 2012.

17 Onderzoeksdossier – CAW in beeld – cijfers 2010, Koen Mendonck, Gerard Van Menxel en Anita Cautaers, Steunpunt Algemeen Welzijnswerk vzw.

FIGUUR 14. ECM OP ONTHAAL, 2010

ECM	Ambulant en residentieel		JWW		Slachtofferhulp		Bezoekruimte		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ja	23.003	30%	2.008	27,2%	622	7,8%	234	10,9%	25.867	27,4%
Nee	53.794	70%	5.376	72,8%	7.401	92,2%	1.912	89,1%	68.483	72,6%
Totaal	76.797	100%	7.384	100%	8.023	100%	2.146	100%	94.350	100%

Bron: TELLUS 2010 - Cliëntregistratie CAW's, Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, 2011

In begeleiding wordt het land van herkomst genoteerd van de ouders of grootouders van cliënten wiens ouders of grootouders geboren zijn buiten België. Het aandeel cliënten met ouders of grootouders geboren buiten België bedraagt net geen vijfde.

FIGUUR 15. CLIËNTEN IN BEGELEIDING NAAR ORIGINE, 2010

Vreemde origine	Ambulant		Thuisloosheid		Financieel		Justitieel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ja	3.108	16,5%	2.082	26,4%	822	18,5%	642	10,2%	6.654	17,8%
Nee	15.692	83,5%	5.794	73,6%	3.621	81,5%	5.666	89,8%	30.773	82,2%
Totaal	18.800	100%	7.876	100%	4.443	100%	6.308	100%	37.427	100%

Bron: TELLUS 2010 - Cliëntregistratie CAW's, Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, 2011

Ouderen

In 2004 was bijna 5% (80.000 personen) van alle 55 plussers in het Vlaamse Gewest van vreemde herkomst; zij hadden een niet-Belgische nationaliteit bij hun geboorte.¹⁸ Dit aantal en het aandeel zullen groter worden in de nabije toekomst. 54% van alle ouderen van vreemde herkomst is afkomstig uit onze buurlanden (vooral Nederland), 17% uit Zuid Europa (overwegend Italië) en 9% uit Noord Afrika (overwegend Marokko). Tussen 2005 en 2020 wordt in het Vlaamse Gewest een toename verwacht van het aantal Italiaanse zestigplussers met 219%, van het aantal Marokkaanse ouderen met 229% en van het aantal Turkse ouderen met 244%. Omdat de zorgbehoefte toeneemt met de leeftijd, zal ook de zorgvraag van de allochtone ouderen in de nabije toekomst vergroten. In 2008 waren er 826 nieuwkomers van 65 jaar en ouder in het Vlaamse Gewest. Deze ouderen migreren onder andere in het kader van gezinshereniging op (zeer) hoge leeftijd naar België.^{19 20 21}

Belangrijke vaststellingen met betrekking tot allochtone ouderen zijn: een tendens van vervrouwelijking en veroudering, een niet-gelijkmatige verspreiding over het Vlaamse grondgebied, de impact van ouderdom laat zich op een jongere leeftijd voelen, vaak een slechtere gezondheid dan autochtone ouderen, een groter risico op armoede, onbekendheid met het bestaande zorgaanbod, taalachterstand, geprangd tussen twee culturen (terugkeerdilemma).^{22 23}

18 Cijfers op basis van de huidige nationaliteit geven een aandeel van 3% van de 65-plussers (ruim 33.000 personen) met een niet-Belgische nationaliteit (Vlaams Gewest, 1/1/2008) (Bron: ADSEI – bevolkingskubussen SVR)

19 Ouderen van vreemde herkomst in het Vlaamse Gewest. Origine, sociaaldemografische kenmerken en samenstelling van het huishouden, Lodewijckx, E., SVR-Rapport 2007/2, 2007.

20 De huidige en toekomstige behoeften van allochtone ouderen aan welzijns- en gezondheidsvoorzieningen, Cuyvers, G. en Kavs, J., KHKempen, Departement Sociaal Werk, 2001.

21 Vlaamse Ouderenraad. Zorg voor ouderen van vreemde herkomst, Advies 2009/5, Brussel: 16 december 2009.

22 Allochtone ouderen en de uitdaging voor de dienst- en zorgverlening. Welzijnsgids, Talloen, D., 2008.

23 Bezorgd om allochtone ouderen, Cuyvers, G, Alert, 34(1), 2008.

Personen met een handicap ²⁴

Door de studiecél van het Vlaams Fonds is nagegaan hoeveel personen van vreemde herkomst door het Vlaams Fonds erkend zijn als persoon met een handicap en hoeveel er gebruik maken van voorzieningen in de zorg. De eerste stap in de analyse bestond erin na te gaan welke de nationaliteit is - volgens het Rijksregister - van personen die erkend zijn door het Vlaams Fonds als persoon met een handicap.

FIGUUR 16. NATIONALITEIT VAN DOOR VLAAMS FONDS ERKENDE PERSONEN MET EEN HANDICAP, 2004

België	120.413	Duitsland	122	VS	14	Pakistan	11
Nederland	867	GB	78	Ghana	13	Macedonië	10
Marokko	410	Portugal	46	Tunesië	13	Somalië	10
Italië	379	Griekenland	41	Polen	12	Alle Andere	241
Frankrijk	265	Congo	30	Slovakije	12		
Turkije	193	Rusland	19	Irak	11	Totaal	123.480
Spanje	131	Algerije	16	Nigeria	11		

Omdat veel mensen van Maghrebijnse of Turkse origine de Belgische nationaliteit hebben is een tweede analyse uitgevoerd. Deze heeft niet langer betrekking op alle door het Vlaams Fonds erkende personen met een handicap, maar enkel op personen (kinderen en volwassenen) die gebruiker zijn van zorgvoorzieningen. Het bestand waar we vanuit gaan is de registratie in de zorg uit januari 2004. Er waren toen 29 954 personen die van een of andere Vlaams Fonds zorgvoorziening gebruik maakten.

Eerst is nagegaan welke de nationaliteit is van die zorggebruikers. Voor 1233 personen was dit niet mogelijk omdat het rijksregisternummer (nog) niet met zekerheid bekend is (558 gevallen) of de nationaliteit nog niet achterhaald is bij het Rijksregister (675 gevallen). Voor de 28 721 personen waarvan de nationaliteit wel kon worden nagegaan vermelden we in de volgende tabel die nationaliteiten die minstens 10 personen omvatten.

FIGUUR 17. NATIONALITEIT VAN MENSEN IN ZORGVORZIENINGEN, 2004

België	28.147	Spanje	17
Nederland	160	Duitsland	13
Italië	68	GB	11
Marokko	51	Griekenland	10
Frankrijk	48	Alle andere	160
Turkije	36	Totaal	28.721

Het plaatje ziet er heel anders uit wanneer we niet kijken naar de nationaliteit maar naar de etnische herkomst. Het Vlaams Fonds beschikt niet over gegevens om op gedetailleerde wijze die etnische herkomst na te gaan (bv. de herkomst van ouders en grootouders), maar er is een poging ondernomen tot schatting via het naamherkenningsprogramma van de VDAB. De toepassing van dit programma op het bestand van Vlaams Fonds gebruikers van zorgvoorzieningen (29.954 personen) levert 820 personen op die duidelijk tot de allochtonen van Turkse of Maghrebijnse herkomst behoren.

(Kans)armoede

De niet-EU-burgers zijn ook op andere domeinen minder goed af dan de Belgen en de andere EU-burgers. Niet-EU-burgers moeten vaker rondkomen met een inkomen onder de armoededrempel, geven

²⁴ Allochtonen in het Vlaamse Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap, Molleman, C., Samoy, E. en Verbelen, J., 2005.

vaker zelf aan financiële problemen te hebben en leven vaker in een materieel gedepriveerd huishouden. Met dat laatste wordt bedoeld dat het huishouden omwille van financiële redenen bepaalde basisgoederen mist, problemen heeft met de betaling van rekeningen, het huis niet deftig kan verwarmen, niet jaarlijks op vakantie kan gaan of niet om de 2 dagen proteïnerijke voeding kan eten.²⁵

Uit cijfers van 2001 blijkt dat 59% van de Turken, 56% van de Marokkanen en 21% van de Italianen onder de armoederiscogrens leefden. Voor personen van Europese herkomst lag het cijfer toen op 15%, voor personen van niet-Europese herkomst ging het om 30%. Bij de Belgen lag het percentage twee- tot vijfmaal lager (10%). Uit recent onderzoek is alvast gebleken dat bij een meer algemene vergelijking tussen Belgen, EU-burgers en niet-EU-burgers geen sprake is van enige verbetering. Het kwetsbaarst zijn de Belgen van niet-Europese herkomst en de niet-Europeanen zonder Belgische nationaliteit. Daarnaast tonen de analyses aan dat de deprivatie zich afspeelt op meerdere domeinen tegelijkertijd en dat factoren die bij Belgen het armoederisico doen afnemen, zoals scholing en tewerkstelling, voor de niet-EU-Burgers niet afdoende blijken te zijn.²⁶

2.2.6 Cultuur

Er zijn geen cijfergegevens beschikbaar betreffende de cultuurparticipatie in het algemeen, maar wel betreffende het aantal gesubsidieerde migrantenfederaties hun afdelingen.

FIGUUR 18. MIGRANTENVERENIGINGEN – AFDELINGEN PER PROVINCIE 2010

Migrantenvereniging	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Brussel Hoofdstad	Totaal 2010	Totaal 2009	Totaal 2008
ACLI-Vlaanderen	0	76	2	15	1	9	103	96	88
Associazione Internazionale Federate (AIF)	30	53	0	16	0	7	106	105	94
Federatie Marokkaanse Democratische Organisaties (FMDO)	26	5	0	13	35	55	134	110	87
Federatie van Marokkaanse Verenigingen (FMV)	95	0	42	2	5	15	159	163	117
Federatie Wereldvrouwen	4	25	14	7	3	3	56	55	52
Federatie van Vooruitstrevende Verenigingen (CDF)	28	5	53	2	0	16	104	98	85
Federatie van Zelforganisaties in Vlaanderen (FZO)	0	0	79	0	15	50	144	161	119
Federacion of Anglophone Africans (FAAB)	15	0	14	2	1	15	47	55	42
Internationaal Comité (IC)	99	83	16	20	3	33	254	242	174
Latijns-Amerikaanse Federatie (LAF)	23	0	16	3	1	24	67	68	40
Platform van Afrikaanse Gemeenschappen (PAF)	47	0	18	0	2	23	90	94	81
Turkse Unie van België (Uticvb)	7	84	42	8	0	15	156	148	120
Unie van Turkse Verenigingen (UTV)	60	24	10	0	0	39	133	129	92
Vereniging voor Ontwikkeling en Emancipatie van Moslims (VOEM)	27	12	33	6	2	9	89	83	73
TOTALEN	461	367	339	94	68	313	1.642	1.607	1.264

Bron: Jaarverslagen van migrantenverenigingen

25 Vlaamse Regionale indicatoren, VRIND 2011, Studiedienst van de Vlaamse Regering, Vlaamse Overheid.

26 Armoede en sociale uitsluiting – Jaarboek 2011, Danielle Dierckx, Jan Vranken, Jill Coene en An van Haarlem [red.], ACCO, 2011.

2.2.7 Media

De VRT deed in 2007 een grootschalig onderzoek naar diversiteit op het Vlaamse televisiescherm. De resultaten leken vrij rooskleurig:

- het percentage gekleurde (niet-blanke) "spreekende personen" in non-fictieprogramma's op de Vlaamse televisie bleef stabiel (10,9%).
- één scoort op etnische diversiteit beter dan in de meting van 2004. Het is in 2007 het meest gekleurde televisienet van Vlaanderen. Zo zijn meer dan 17 % van alle gecodeerde individuen in non-fictie gekleurde personen. In 2004 was dat nog maar 11%. Canvas en Ketnet zijn minder "gekleurd" dan Eén.
- veel personen van vreemde herkomst in Vlaanderen hebben roots in het Middellandse zeegebied, Turkije of Marokko. In vergelijking met 2004 zie je ze op de VRT-netten vaker in alledaagse maatschappelijke en familiale situaties. Vooral fictie-programma's doorbreken op deze manier de stereotiepen. Op de commerciële zenders komen gekleurde acteurs (vooral Afro-Amerikanen) nog altijd eerder voor in de misdaad- en komediegenres.
- veel "kleur" komt uit programma's rond internationale onderwerpen of uit buitenlandse producties. Op de VRT verschijnen echter veel meer gekleurde personen die Nederlands spreken en/of in een binnenlandse omgeving worden getoond dan op de private zenders.

Studies tonen aan dat er maar weinig personen van vreemde herkomst werken in de media. Zij maken in West-Europa ongeveer 8% uit van de bevolking, het percentage allochtone journalisten en medewerkers ligt echter tussen de 2 en de 4%. Ook in Vlaanderen zijn personen van vreemde herkomst ondervertegenwoordigd in de personeelsbestanden van de media. Een gelijkekansenbeleid is ook in de Vlaamse media nog geen vanzelfsprekendheid, hoewel de VRT een aantal initiatieven nam. Uit onderzoek naar het profiel van Vlaamse journalisten blijkt dat slechts 4,6% van de journalisten een niet-Belgische identiteit heeft. Het probleem met dit cijfer is dat ook Nederlanders en andere Europeanen hierin meegerekend worden. Onderzoekster Ilse Devroe deed in 2003 een telling van alle niet-Europeanen die als 17 erkende beroepsjournalisten in de Vlaamse media in Vlaanderen werken. Hieruit bleek dat 1,7% van de Vlaamse journalisten van vreemde origine is. Dat is minder dan het Europese gemiddelde van 2 à 4%.

2.2.8 Sociaal netwerk²⁷

Er is momenteel enkel wetenschappelijk onderzoek verricht naar het sociale netwerk van mensen met Marokkaanse of Turkse herkomst. De conclusies hieronder gelden dus alleen maar voor die herkomstgroepen.

Sociale contacten

Een manier om te weten te komen in welke mate iemand geïntegreerd is in een samenleving, is na te gaan in hoeverre er contacten zijn met de autochtone bevolking.

In hun onderzoek vroegen Van Craen ea (2007) hun respondenten of ze meer contacten hadden met autochtone Vlamingen of meer met hun allochtone medeburgers (Marokkaanse allochtonen bij de mensen van Marokkaanse afkomst en Turkse allochtonen bij de mensen van Turkse afkomst).

Er blijken duidelijke verschillen tussen de groepen. De meeste autochtone Vlamingen (75%) hebben meer contact met autochtone Vlamingen dan met (Turkse of Marokkaanse) allochtonen. De meeste Marokkaanse allochtonen (52%) zeggen evenveel contact te hebben met allochtonen en autochtonen. De grootste groep van de Turkse allochtonen (50%) zegt het meest contact te hebben met andere Turkse allochtonen.

---

27 ZOEM nr. 5 van het Steunpunt Gelijkekansenbeleid

Verenigingsleven

Uit onderzoek naar het aantal verenigingen waarvan autochtonen, Marokkaanse allochtonen en Turkse allochtonen lid zijn, bleek dat 50% van de autochtonen lid zijn van een vereniging. Bij de Marokkaanse allochtonen is dit 26% en bij de Turkse allochtonen 25%. Aan de respondenten werd tevens gevraagd in welke mate het een vereniging betreft met leden van de eigen gemeenschap of met leden met een andere etnisch-culturele achtergrond. Daaruit blijkt dat 12% van de autochtone Vlamingen in dit onderzoek die lid zijn van een vereniging, lid is van minstens één vereniging met vooral leden van Turkse en Marokkaanse afkomst. Als we kijken naar de mate waarin Turkse en Marokkaanse allochtonen lid zijn van een vereniging met autochtone Vlamingen, dan zien we dat dit het geval is voor 31% van de Turkse allochtonen die lid zijn van een vereniging en voor 61% van de Marokkaanse allochtonen die lid zijn van een vereniging. Turkse allochtonen participeren dus minder dan Marokkaanse allochtonen in verenigingen met voornamelijk autochtonen als leden. Van de mensen die lid zijn van een vereniging, is 86% van de Turkse allochtonen lid van een vereniging met voornamelijk Turkse allochtonen, terwijl 47% van de Marokkaanse allochtonen lid is van een vereniging met voornamelijk allochtone leden van Marokkaanse afkomst. Ongeveer 78% van de autochtonen die lid zijn van een vereniging participeert in een vereniging die voornamelijk autochtone leden heeft.

Ook uit deze onderzoeksgegevens blijkt dat Turkse allochtonen zich meer dan Marokkaanse allochtonen richten op hun eigen gemeenschap. Het grootste verschil tussen beide groepen is dat de Marokkaanse allochtonen meer participeren aan verenigingen met voornamelijk autochtone leden en Turkse allochtonen veel meer participeren aan verenigingen met voornamelijk mensen van hun eigen gemeenschap.

Er blijkt een rechtstreeks effect te zijn van geslacht op het al dan niet participeren aan verenigingen met autochtone leden. Bijna drie vierde van de allochtonen die lid zijn van een dergelijke vereniging zijn mannen. Deze cijfers worden bevestigd door buitenlands onderzoek in Duitsland en Frankrijk, waar eveneens mannelijke allochtonen vaker participeren aan het verenigingsleven dan vrouwelijke allochtonen (Van Craen ea, 2007).

In totaal blijkt in het onderzoek van Van Craen ea slechts 16% van de Marokkaanse allochtonen en 8% van de Turkse allochtonen lid te zijn van een vereniging met voornamelijk autochtone leden. Dit lage cijfer zou te wijten zijn aan het gebrek aan taalkennis of kennis van de structuren, een lage opleiding en het gevoel gediscrimineerd of uitgesloten te worden. Allochtonen die wel lid zijn van een autochtone vereniging blijken hoger opgeleid te zijn, een betere kennis (en gebruik) te hebben van het Nederlands en vaker geconfronteerd te worden met discriminatie dan niet-leden.

2.2.9 Gelijke kansen en non-discriminatie²⁸

Vermeende slachtoffers van discriminatie of getuigen van discriminerend gedrag kunnen hiervan schriftelijk, telefonisch of persoonlijk melding doen bij een meldpunt discriminatie.

Alle meldingen worden geregistreerd, ongeacht of ze onder de discriminatiewetgeving vallen of niet. In 2010 werden door alle meldpunten discriminatie samen 841 meldingen geregistreerd. Van de 841 geregistreeerde meldingen werden er 746 discriminatiemeldingen gekwalificeerd. Ingedeeld volgens beschermd kenmerk blijkt dat raciale discriminaties de meerderheid van alle meldingen uitmaakt (49%), op afstand gevolgd door discriminatie op grond van een handicap (14%). Dit zijn echter de "bruto-verhoudingen" waarbij nog geen rekening wordt gehouden met de opvolging die een melding al dan niet krijgt.

---

²⁸ Non-discriminatiebeleid in Vlaanderen – Evaluatierapport 2010, Gelijke Kansen Vlaanderen, 2011.

BIJLAGE 2

FICHE ARMOEDEBESTRIJDING

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 - Het realiseren van evenredige en volwaardige participatie door

- A. het versterken van bijzondere doelgroepen via empowerment en inspraak
- B. het toegankelijk maken van alle organisaties, voorzieningen en informatie in alle levensdomeinen van de samenleving

1.1 Verzekeren van een toereikend en kwaliteitsvol onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars als eerste opstap naar integratie

1.2 Verzekeren van een toereikende en kwaliteitsvolle toeleiding en toegang voor inburgeraars tot het reguliere aanbod binnen de verschillende sectoren

1.2.1 De Vlaamse overheid gaat op een positieve manier om met meertaligheid en stimuleert een goede kennis van het Nederlands. (ALLE)

- Er is een visietekst van de Vlaamse Regering
- Er is een actieplan voor de implementatie van de visietekst van de Vlaamse Regering

1.3 Verhogen van de inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid

1.4 Versterken van het middenveld

1.4.1 Het Minderhedenforum wordt gesubsidieerd in functie van een samenwerking rond gekleurde armoede.

1.4.2 In functie van planlastvermindering voor het Minderhedenforum wordt nagegaan hoe de subsidie- en rapporteringsprocedures van de Vlaamse beleidsdomeinen optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. (ALLE die een subsidie geven)

1.5 Versterken en stimuleren van organisaties en voorzieningen in het bereiken en betrekken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid, met aandacht voor alle burgers

1.5.1 De Vlaamse Overheid streeft naar 4% arbeidsdeelname van personen van allochtone afkomst tegen 2015. (ALLE, zie ook BZ 1.5.1)

1.5.2 Financiële ondersteuning van projecten die lokaal inzetten op aanpak kinderarmoede met een focus op gekleurde armoede en met participatie van doelgroep als belangrijk criterium

1.5.3 Ondersteuning van lokale actoren aan de hand van een methodiekenhandboek bij de participatieve aanpak van kinderarmoede met een focus op gekleurde armoede

1.6 Realiseren van gelijke behandeling en bestrijden van discriminatie van burgers op grond van geboorte, geloof of levensbeschouwing, taal, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming

1.7 Verzekeren van het recht op dringende medische hulp, onderwijs van minderjarigen en oriëntatie naar een zinvol toekomstperspectief van mensen zonder wettig verblijf

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2 - Het versterken van sociale samenhang door

A. het bevorderen van wederzijdse openheid en respect tussen mensen

B. het bevorderen van interculturele contacten

2.1 Werken aan meer sociale binding en interactie tussen alle burgers, uitgaande van wederzijds respect

2.2 Vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor samenleven in diversiteit door communicatie en positieve acties

2.3 Werken aan preventie, detectie, bespreekbaar maken en oplossen van samenlevingsvraagstukken en -problemen

2.4 Werken aan wijziging van racistische en xenofobe attitudes

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3 - Het integratiebeleid is onderbouwd, gecoördineerd en inclusief

3.1 Coördineren van het Vlaamse integratiebeleid

3.1.1 De werkgroep 'Gekleurde armoede' linkt het integratiebeleid en het armoedebestrijdingsbeleid.

3.2 Aandacht voor de specificiteit van Brussel

3.3 Interfederale, federale, Europese en internationale afstemming

3.4 Onderzoek en monitoring

3.4.1 Een apart werkingsprogramma rond gekleurde armoede werd opgenomen in het Vlaams Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek Armoede (VLAS) (o.a. organisatie Kennisplatform gericht op socio-economische emancipatie van allochtone vrouwen).

FICHE BESTUURSZAKEN

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 - Het realiseren van evenredige en volwaardige participatie door

- A. het versterken van bijzondere doelgroepen via empowerment en inspraak**
- B. het toegankelijk maken van alle organisaties, voorzieningen en informatie in alle levensdomeinen van de samenleving**

1.1 Verzekeren van een toereikend en kwaliteitsvol onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars als eerste opstap naar integratie

1.2 Verzekeren van een toereikende en kwaliteitsvolle toeleiding en toegang voor inburgeraars tot het reguliere aanbod binnen de verschillende sectoren

1.2.1 De Vlaamse overheid gaat op een positieve manier om met meertaligheid en stimuleert een goede kennis van het Nederlands. (ALLE)

- Er is een visietekst van de Vlaamse Regering
- Er is een actieplan voor de implementatie van de visietekst van de Vlaamse Regering

1.3 Verhogen van de inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid

1.3.1 Er is een gefaseerde aanpak om te komen tot een minimale aanwezigheid van 5% van personen van allochtone afkomst in Vlaamse advies- en bestuursorganen. (ALLE)

1.4 Versterken van het middenveld

1.5 Versterken en stimuleren van organisaties en voorzieningen in het bereiken en betrekken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid, met aandacht voor alle burgers

1.5.1 De Vlaamse Overheid streeft naar 4% arbeidsdeelname van personen van allochtone afkomst tegen 2015. (ALLE)

- De Vlaamse Overheid biedt werkervaringsmogelijkheden voor de doelgroepen van het integratiebeleid
- Er is een diversiteitsclausule opgenomen bij uitbestedingen betreffende werving en selectie.
- De Vlaamse regering zal de aanwerving op basis van eerder verworven competenties, zoals deze principieel werd goedgekeurd in het voorjaar van 2012, verder implementeren.
- Het diversiteitsstreven en de arbeidsdeelname van personen van allochtone afkomst wordt via de topambtenaren gemonitord.

1.6 Verzekeren van het recht op dringende medische hulp, onderwijs van minderjarigen en oriëntatie naar een zinvol toekomstperspectief van mensen zonder wettig verblijf

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2 - Het versterken van sociale samenhang door

A. het bevorderen van wederzijdse openheid en respect tussen mensen

B. het bevorderen van interculturele contacten

2.1 Werken aan meer sociale binding en interactie tussen alle burgers, uitgaande van wederzijds respect

2.2 Vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor samenleven in diversiteit door communicatie en positieve acties

2.3 Werken aan preventie, detectie, bespreekbaar maken en oplossen van samenlevingsvraagstukken en -problemen

2.4 Werken aan wijziging van racistische en xenofobe attitudes

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3 - Het integratiebeleid is onderbouwd, gecoördineerd en inclusief

3.1 Coördineren van het Vlaamse integratiebeleid

3.2 Aandacht voor de specificiteit van Brussel

3.3 Interfederale, federale, Europese en internationale afstemming

3.4 Onderzoek en monitoring

FICHE CULTUUR

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 - Het realiseren van evenredige en volwaardige participatie door

- A. het versterken van bijzondere doelgroepen via empowerment en inspraak
- B. het toegankelijk maken van alle organisaties, voorzieningen en informatie in alle levensdomeinen van de samenleving

1.1 Verzekeren van een toereikend en kwaliteitsvol onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars als eerste opstap naar integratie

1.2 Verzekeren van een toereikende en kwaliteitsvolle toeleiding en toegang voor inburgeraars tot het reguliere aanbod binnen de verschillende sectoren

1.2.1 De Vlaamse overheid gaat op een positieve manier om met meertaligheid en stimuleert een goede kennis van het Nederlands. (ALLE)

- Er is een visietekst van de Vlaamse Regering
- Er is een actieplan voor de implementatie van de visietekst van de Vlaamse Regering

1.3 Verhogen van de inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid

1.3.1 Er is een gefaseerde aanpak om te komen tot een minimale aanwezigheid van 5% van personen van allochtone afkomst in Vlaamse advies- en bestuursorganen. (ALLE)

1.3.2 Met het oog op het verbreden van de samenstelling van adviesraden, beoordelingscommissies en bestuursstructuren in de culturele sector wordt een campagne opgestart 'Iedereen kan Zetelen'. Aan de hand van deze campagne kunnen geïnteresseerden zich inschrijven in een databank die gebruikt kan worden door beoordelings- en adviesraden uit de sector. Een van de doelstellingen van de campagne is om allochtonen te bereiken die een engagement kunnen en willen opnemen in deze raden en besturen.

1.4 Versterken van het middenveld

1.4.1 Het Minderhedenforum wordt gesubsidieerd in functie van een werking voor de cultuur-, jeugd- en sportsector op basis van het Participatiedecreet.

1.4.2 In functie van planlastvermindering voor het Minderhedenforum wordt nagegaan hoe de subsidie- en rapporteringsprocedures van de Vlaamse beleidsdomeinen optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. (ALLE die een subsidie geven)

1.4.3 Op basis van het decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk wordt een aantal sociaal-culturele verenigingen ondersteund. Onder deze verenigingen bevinden zich verenigingen die gegroeid zijn vanuit het allochtoon middenveld.

1.5 Versterken en stimuleren van organisaties en voorzieningen in het bereiken en betrekken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid, met aandacht voor alle burgers

1.5.1 De Vlaamse Overheid streeft naar 4% arbeidsdeelname van personen van allochtone afkomst tegen 2015. (ALLE, zie ook BZ 1.5.1)

1.5.2 Gesubsidieerde organisaties worden aangemoedigd om de toegankelijkheid van hun dienstverlening t.a.v. de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid te verhogen. (zie ook INB 1.5.2.)

1.5.3 In verschillende regelgeving van het cultuurbeleid (erkennings- of subsidievoorwaarden, beoordelingscriteria,...) is de aandacht voor etnisch-culturele diversiteit en interculturaliteit een aandachtspunt. Om de verschillende acties en initiatieven die in de sector opgezet worden te bundelen, te monitoren en goede voorbeelden te verspreiden lanceert de sector een 'engagementsverklaring interculturaliteit'. Organisaties onderschrijven hierin het belang van het thema en formuleren hun acties om ze kenbaar te maken en te verspreiden.

1.6 Realiseren van gelijke behandeling en bestrijden van discriminatie van burgers op grond van geboorte, geloof of levensbeschouwing, taal, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming

1.7 Verzekeren van het recht op dringende medische hulp, onderwijs van minderjarigen en oriëntatie naar een zinvol toekomstperspectief van mensen zonder wettig verblijf

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2 - Het versterken van sociale samenhang door

A. het bevorderen van wederzijdse openheid en respect tussen mensen

B. het bevorderen van interculturele contacten

2.1 Werken aan meer sociale binding en interactie tussen alle burgers, uitgaande van wederzijds respect

2.2 Vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor samenleven in diversiteit door communicatie en positieve acties

2.3 Werken aan preventie, detectie, bespreekbaar maken en oplossen van samenlevingsvraagstukken en -problemen

2.4 Werken aan wijziging van racistische en xenofobe attitudes

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3 - Het integratiebeleid is onderbouwd, gecoördineerd en inclusief

3.1 Coördineren van het Vlaamse integratiebeleid

3.2 Aandacht voor de specificiteit van Brussel

3.3 Interfederale, federale, Europese en internationale afstemming

3.4 Onderzoek en monitoring

FICHE SPORT

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 - Het realiseren van evenredige en volwaardige participatie door

- A. het versterken van bijzondere doelgroepen via empowerment en inspraak**
- B. het toegankelijk maken van alle organisaties, voorzieningen en informatie in alle levensdomeinen van de samenleving**

1.1 Verzekeren van een toereikend en kwaliteitsvol onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars als eerste opstap naar integratie

1.2 Verzekeren van een toereikende en kwaliteitsvolle toeleiding en toegang voor inburgeraars tot het reguliere aanbod binnen de verschillende sectoren

1.2.1 De Vlaamse overheid gaat op een positieve manier om met meertaligheid en stimuleert een goede kennis van het Nederlands. (ALLE)

- Er is een visietekst van de Vlaamse Regering
- Er is een actieplan voor de implementatie van de visietekst van de Vlaamse Regering

1.3 Verhogen van de inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid

1.3.1 Er is een gefaseerde aanpak om te komen tot een minimale aanwezigheid van 5% van personen van allochtone afkomst in Vlaamse advies- en bestuursorganen. (ALLE)

1.4 Versterken van het middenveld

1.4.1 Het Minderhedenforum wordt gesubsidieerd in functie van een samenwerking rond cultuur, jeugd en sport op basis van het participatiedecreet.

1.4.2 In functie van planlastvermindering voor het Minderhedenforum wordt nagegaan hoe de subsidie- en rapporteringsprocedures van de Vlaamse beleidsdomeinen optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. (ALLE die een subsidie geven)

1.4.3 De federaties van het middenveld van nieuwe Vlamingen zijn ondersteund in het (socio-culturele) werking.

1.5 Versterken en stimuleren van organisaties en voorzieningen in het bereiken en betrekken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid, met aandacht voor alle burgers

1.5.1 De Vlaamse Overheid streeft naar 4% arbeidsdeelname van personen van allochtone afkomst tegen 2015. (ALLE, zie ook BZ 1.5.1)

1.5.2 Gesubsidieerde organisaties worden aangemoedigd om de toegankelijkheid van hun dienstverlening t.a.v. de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid te verhogen. (zie ook INB 1.5.2.)

1.5.3 Het actieplan 'Sport voor allen' wil de sportparticipatie bevorderen en heeft aandacht voor diversiteit, meer bepaald door te werken aan:

- Discriminatiebestrijding,
- Ouderparticipatie,
- Participatie van vrouwen,

- Competentieontwikkeling,
- Intersectorale samenwerking,
- Vrijwilligerswerking

1.5.4 Diversiteit en toegankelijkheid is een criterium in het sport voor allen decreet.

1.5.5 De participatie aan het sportaanbod door nieuwe Vlamingen is verhoogd door:

- Projectoproepen toegankelijke sportkampen,
- Open Stadion projecten,
- Lokale participatieprojecten

1.6 Realiseren van gelijke behandeling en bestrijden van discriminatie van burgers op grond van geboorte, geloof of levensbeschouwing, taal, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming

1.7 Verzekeren van het recht op dringende medische hulp, onderwijs van minderjarigen en oriëntatie naar een zinvol toekomstperspectief van mensen zonder wettig verblijf

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2 - Het versterken van sociale samenhang door

A. het bevorderen van wederzijdse openheid en respect tussen mensen

B. het bevorderen van interculturele contacten

2.1 Werken aan meer sociale binding en interactie tussen alle burgers, uitgaande van wederzijds respect

2.2 Vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor samenleven in diversiteit door communicatie en positieve acties

2.3 Werken aan preventie, detectie, bespreekbaar maken en oplossen van samenlevingsvraagstukken en -problemen

2.4 Werken aan wijziging van racistische en xenofobe attitudes

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3 - Het integratiebeleid is onderbouwd, gecoördineerd en inclusief

3.1 Coördineren van het Vlaamse integratiebeleid

3.2 Aandacht voor de specificiteit van Brussel

3.3 Interfederale, federale, Europese en internationale afstemming

3.4 Onderzoek en monitoring

FICHE WERK

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 - Het realiseren van evenredige en volwaardige participatie door

- A. het versterken van bijzondere doelgroepen via empowerment en inspraak**
- B. het toegankelijk maken van alle organisaties, voorzieningen en informatie in alle levensdomeinen van de samenleving**

1.1 Verzekeren van een toereikend en kwaliteitsvol onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars als eerste opstap naar integratie

1.1.1 De toeleiding naar inburgeringstrajecten is geoptimaliseerd. (zie ook INB 1.1.2)

- Meer samenwerking met OCMW en VDAB i.f.v. toeleiding van oudkomers.

1.2 Verzekeren van een toereikende en kwaliteitsvolle toeleiding en toegang voor inburgeraars tot het reguliere aanbod binnen de verschillende sectoren

1.2.1 Er wordt nagegaan hoe het voorbereidend traject naar ondernemerschap voor inburgeraars met professioneel perspectief een structurele inbedding kan krijgen in regulier beleid. (zie ook INB 1.2.2)

1.2.2 De Vlaamse Overheid gaat op een positieve manier om met meertaligheid en stimuleert een goede kennis van het Nederlands. (ALLE)

- Er is een visietekst van de Vlaamse Regering
- Er is een actieplan voor de implementatie van de visietekst van de Vlaamse Regering

1.3 Verhogen van de inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid

1.3.1 Er is een gefaseerde aanpak om te komen tot een minimale aanwezigheid van 5% van personen van allochtone afkomst in Vlaamse advies- en bestuursorganen. (ALLE)

1.4 Versterken van het middenveld

1.4.1 Het Minderhedenforum wordt ook na 2012 gesubsidieerd in het kader van een protocol met looptijd van drie jaar om een dubbele bijdrage te leveren aan duurzaam loopbaanbeleid binnen organisaties.

1.4.2 In functie van planlastvermindering voor het Minderhedenforum wordt nagegaan hoe de subsidie- en rapporteringsprocedures van de Vlaamse beleidsdomeinen optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. (ALLE die een subsidie geven)

1.5 Versterken en stimuleren van organisaties en voorzieningen in het bereiken en betrekken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid, met aandacht voor alle burgers

1.5.1 De Vlaamse Overheid streeft naar 4% arbeidsdeelname van personen van allochtone afkomst tegen 2015. (ALLE, zie ook BZ 1.5.1)

1.5.2 Gesubsidieerde organisaties worden aangemoedigd om de toegankelijkheid van hun dienstverlening t.a.v. de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid te verhogen. (zie ook INB 1.5.2.)

1.5.3 Bedrijven, organisaties en lokale besturen worden gestimuleerd in het voeren van een loopbaanbeleid met aandacht voor duurzame diversiteit, competentieontwikkeling, kwaliteit van de arbeid en organisatie-innovatie.

1.5.4 In het kader van het loopbaanakkoord engageren de sociale partners zich om ruim aandacht aan evenredige arbeidsdeelname en duurzame diversiteit te blijven besteden. Het groeiscenario (jaarlijkse groei van de werkzaamheidsgraad bij kansengroepen, waaronder allochtonen van 1%) wordt behouden.

1.5.5 VDAB voorziet trajectbegeleiding na doorverwijzing door het onthaalbureau.

1.5.6 In de nieuwe generatie sectorconvenants die in 2012 worden afgesloten, dient competentie- en organisatiebeleid als poort om duurzame diversiteit in sectoren te versterken.

1.5.7 Allochtone prestarters krijgen een ondernemingsvorming om ze te begeleiden in de opstart van hun zaak.

1.5.8 Aan de hand van een test wordt het taalniveau van de cursist bepaald door SYNTRA Vlaanderen

1.5.9 Er wordt een cursus bedrijfsbeheer met taalondersteuning aangeboden door SYNTRA.

1.6 Realiseren van gelijke behandeling en bestrijden van discriminatie van burgers op grond van geboorte, geloof of levensbeschouwing, taal, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming

1.6.1 Het actieplan bestrijding arbeidsgerelateerde discriminatie wordt geactualiseerd; de eerste acties starten op in 2012.

1.7 Verzekeren van het recht op dringende medische hulp, onderwijs van minderjarigen en oriëntatie naar een zinvol toekomstperspectief van mensen zonder wettig verblijf

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2 - Het versterken van sociale samenhang door

A. het bevorderen van wederzijdse openheid en respect tussen mensen

B. het bevorderen van interculturele contacten

2.1 Werken aan meer sociale binding en interactie tussen alle burgers, uitgaande van wederzijds respect

2.2 Vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor samenleven in diversiteit door communicatie en positieve acties

2.3 Werken aan preventie, detectie, bespreekbaar maken en oplossen van samenlevingsvraagstukken en -problemen

2.4 Werken aan wijziging van racistische en xenofobe attitudes

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3 - Het integratiebeleid is onderbouwd, gecoördineerd en inclusief

3.1 Coördineren van het Vlaamse integratiebeleid

3.2 Aandacht voor de specificiteit van Brussel

3.3 Interfederale, federale, Europese en internationale afstemming

3.4 Onderzoek en monitoring

FICHE WONEN

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 - Het realiseren van evenredige en volwaardige participatie door

- A. het versterken van bijzondere doelgroepen via empowerment en inspraak**
- B. het toegankelijk maken van alle organisaties, voorzieningen en informatie in alle levensdomeinen van de samenleving**

1.1 Verzekeren van een toereikend en kwaliteitsvol onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars als eerste opstap naar integratie

1.2 Verzekeren van een toereikende en kwaliteitsvolle toeleiding en toegang voor inburgeraars tot het reguliere aanbod binnen de verschillende sectoren

1.2.1 De Vlaamse overheid gaat op een positieve manier om met meertaligheid en stimuleert een goede kennis van het Nederlands. (ALLE)

- Er is een visietekst van de Vlaamse Regering
- Er is een actieplan voor de implementatie van de visietekst van de Vlaamse Regering

1.3 Verhogen van de inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid

1.3.1 Er is een gefaseerde aanpak om te komen tot een minimale aanwezigheid van 5% van personen van allochtone afkomst in Vlaamse advies- en bestuursorganen. (ALLE)

1.4 Versterken van het middenveld

1.4.1 In functie van planlastvermindering voor het Minderhedenforum wordt nagegaan hoe de subsidie- en rapporteringsprocedures van de Vlaamse beleidsdomeinen optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. (ALLE die een subsidie geven)

1.5 Versterken en stimuleren van organisaties en voorzieningen in het bereiken en betrekken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid, met aandacht voor alle burgers

1.5.1 De Vlaamse Overheid streeft naar 4% arbeidsdeelname van personen van allochtone afkomst tegen 2015. (ALLE, zie ook BZ 1.5.1)

1.5.2 Gesubsidieerde organisaties worden aangemoedigd om de toegankelijkheid van hun dienstverlening t.a.v. de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid te verhogen. (zie ook INB 1.5.2.)

1.5.3 Anderstaligen binnen de sociale huisvesting leren Nederlands.

1.5.4 Het project 'Nederlands op de woonvloer' wordt uitgebreid.

1.6 Realiseren van gelijke behandeling en bestrijden van discriminatie van burgers op grond van geboorte, geloof of levensbeschouwing, taal, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming

1.7 Verzekeren van het recht op dringende medische hulp, onderwijs van minderjarigen en oriëntatie naar een zinvol toekomstperspectief van mensen zonder wettig verblijf

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2 - Het versterken van sociale samenhang door

A. het bevorderen van wederzijdse openheid en respect tussen mensen

B. het bevorderen van interculturele contacten

2.1 Werken aan meer sociale binding en interactie tussen alle burgers, uitgaande van wederzijds respect

2.1.1 De integratie in sociale woonwijken wordt bevorderd door in te zetten op een verhoogde bewonersparticipatie van alle bewoners

2.2 Vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor samenleven in diversiteit door communicatie en positieve acties

2.3 Werken aan preventie, detectie, bespreekbaar maken en oplossen van samenlevingsvraagstukken en -problemen

2.4 Werken aan wijziging van racistische en xenofobe attitudes

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3 - Het integratiebeleid is onderbouwd, gecoördineerd en inclusief

3.1 Coördineren van het Vlaamse integratiebeleid

3.2 Aandacht voor de specificiteit van Brussel

3.3 Interfederale, federale, Europese en internationale afstemming

3.4 Onderzoek en monitoring

FICHE JEUGD

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 - Het realiseren van evenredige en volwaardige participatie door

- A. het versterken van bijzondere doelgroepen via empowerment en inspraak
- B. het toegankelijk maken van alle organisaties, voorzieningen en informatie in alle levensdomeinen van de samenleving

1.1 Verzekeren van een toereikend en kwaliteitsvol onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars als eerste opstap naar integratie

1.1.1 De werking voor minderjarigen zoals ze werd opgestart in een aantal onthaalbureaus wordt geëvalueerd en al dan niet verder gezet. (zie ook Vlaams Jeugdbeleidsplan)

1.2 Verzekeren van een toereikende en kwaliteitsvolle toeleiding en toegang voor inburgeraars tot het reguliere aanbod binnen de verschillende sectoren

1.2.1 De Vlaamse overheid gaat op een positieve manier om met meertaligheid en stimuleert een goede kennis van het Nederlands. (ALLE)

- Er is een visietekst van de Vlaamse Regering
- Er is een actieplan voor de implementatie van de visietekst van de Vlaamse Regering

1.3 Verhogen van de inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid

1.3.1 Er is een gefaseerde aanpak om te komen tot een minimale aanwezigheid van 5% van personen van allochtone afkomst in Vlaamse advies- en bestuursorganen. (ALLE)

1.4 Versterken van het middenveld

1.4.1 Er wordt nagegaan of de samenwerking tussen het Minderhedenforum en de Vlaamse Jeugdraad geoptimaliseerd moet worden

1.4.2 In functie van planlastvermindering voor het Minderhedenforum wordt nagegaan hoe de subsidie- en rapporteringsprocedures van de Vlaamse beleidsdomeinen optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. (ALLE die een subsidie geven)

1.5 Versterken en stimuleren van organisaties en voorzieningen in het bereiken en betrekken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid, met aandacht voor alle burgers

1.5.1 De Vlaamse Overheid streeft naar 4% arbeidsdeelname van personen van allochtone afkomst tegen 2015. (ALLE, zie ook BZ 1.5.1)

1.5.2 Gesubsidieerde organisaties worden aangemoedigd om de toegankelijkheid van hun dienstverlening t.a.v. de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid te verhogen. (zie ook INB 1.5.2.)

1.5.3 Niet begeleide minderjarigen worden aandachtspunt voor aaneensluitend beleid welzijn, onderwijs, jeugd, sport.

1.5.4 Het concept inburgerings coaching wordt ook voor jongeren gestimuleerd bij lokale besturen.

1.5.5 Er wordt gesensibiliseerd over de nefaste gevolgen die huwelijksmigratie kan hebben op de situatie van kinderen (zie ook Vlaams Actieplan Kinderrechten)

1.5.6 Zowel in de basisvorming als in de nascholingstrajecten van personen die werken met kinderen en jongeren, zijn modules voorzien om beter te kunnen omgaan met een diversiteit aan kinderen en jongeren. (zie ook Vlaams Jeugdbeleidsplan)

1.6 Realiseren van gelijke behandeling en bestrijden van discriminatie van burgers op grond van geboorte, geloof of levensbeschouwing, taal, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming

1.7 Verzekeren van het recht op dringende medische hulp, onderwijs van minderjarigen en oriëntatie naar een zinvol toekomstperspectief van mensen zonder wettig verblijf

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2 - Het versterken van sociale samenhang door

A. het bevorderen van wederzijdse openheid en respect tussen mensen

B. het bevorderen van interculturele contacten

2.1 Werken aan meer sociale binding en interactie tussen alle burgers, uitgaande van wederzijds respect

2.2 Vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor samenleven in diversiteit door communicatie en positieve acties

2.3 Werken aan preventie, detectie, bespreekbaar maken en oplossen van samenlevingsvraagstukken en -problemen

2.4 Werken aan wijziging van racistische en xenofobe attitudes

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3 - Het integratiebeleid is onderbouwd, gecoördineerd en inclusief

3.1 Coördineren van het Vlaamse integratiebeleid

3.1.1 Het Vlaamse Jeugdbeleidsplan heeft aandacht voor de bijzondere doelgroepen van het integratiedecreet.

3.2 Aandacht voor de specificiteit van Brussel

3.3 Interfederale, federale, Europese en internationale afstemming

3.4 Onderzoek en monitoring

FICHE MEDIA

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 - Het realiseren van evenredige en volwaardige participatie door

- A. het versterken van bijzondere doelgroepen via empowerment en inspraak**
- B. het toegankelijk maken van alle organisaties, voorzieningen en informatie in alle levensdomeinen van de samenleving**

1.1 Verzekeren van een toereikend en kwaliteitsvol onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars als eerste opstap naar integratie

1.2 Verzekeren van een toereikende en kwaliteitsvolle toeleiding en toegang voor inburgeraars tot het reguliere aanbod binnen de verschillende sectoren

1.2.1 De Vlaamse overheid gaat op een positieve manier om met meertaligheid en stimuleert een goede kennis van het Nederlands. (ALLE)

- Er is een visietekst van de Vlaamse Regering
- Er is een actieplan voor de implementatie van de visietekst van de Vlaamse Regering
- Het project Kranten in de Klas (KIK) richt zich ook tot anderstaligen, via verspreiding bij OKAN-leerlingen (onthaalklassen voor anderstalige nieuwkomers), onderwijs voor sociale promotie, CVO's, ...
- Ondertitelingssubsidies voor nieuwsuitzendingen van private landelijke televisieomroepen en regionale televisieomroepen komen ook anderstaligen ten goede

1.3 Verhogen van de inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid

1.3.1 Er is een gefaseerde aanpak om te komen tot een minimale aanwezigheid van 5% van personen van allochtone afkomst in Vlaamse advies- en bestuursorganen. (ALLE)

1.4 Versterken van het middenveld

1.4.1 Het Minderhedenforum wordt gesubsidieerd om een brugfunctie uit te oefenen tussen etnisch-culturele minderheden en media en de verwachtingen van etnisch-culturele minderheden t.a.v. media te ontsluiten.

1.4.2 In functie van planlastvermindering voor het Minderhedenforum wordt nagegaan hoe de subsidie- en rapporteringsprocedures van de Vlaamse beleidsdomeinen optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. (ALLE die een subsidie geven)

1.5 Versterken en stimuleren van organisaties en voorzieningen in het bereiken en betrekken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid, met aandacht voor alle burgers

1.5.1 De Vlaamse Overheid streeft naar 4% arbeidsdeelname van personen van allochtone afkomst tegen 2015. (ALLE, zie ook BZ 1.5.1)

1.5.2 De beheersovereenkomst met de VRT bevat verschillende doelstellingen over diversiteit.

1.5.3 Het onderzoek 'media en diversiteit' door de Koning Boudewijnstichting beoogt aanbevelingen te maken aan zowel de overheid als de mediasector mbt het bevorderen van etnisch-culturele diversiteit in de media.

1.5.4 Via de projectoproep 'Diversiteit in de media' werden eind 2011 11 projecten gesubsidieerd die aandacht hebben voor het bevorderen van etnisch-culturele diversiteit in de Vlaamse media; 6 projecten hiervan zetten hier specifiek op in.

1.6 Realiseren van gelijke behandeling en bestrijden van discriminatie van burgers op grond van geboorte, geloof of levensbeschouwing, taal, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming

1.7 Verzekeren van het recht op dringende medische hulp, onderwijs van minderjarigen en oriëntatie naar een zinvol toekomstperspectief van mensen zonder wettig verblijf

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2 - Het versterken van sociale samenhang door

A. het bevorderen van wederzijdse openheid en respect tussen mensen

B. het bevorderen van interculturele contacten

2.1 Werken aan meer sociale binding en interactie tussen alle burgers, uitgaande van wederzijds respect

2.2 Vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor samenleven in diversiteit door communicatie en positieve acties

2.3 Werken aan preventie, detectie, bespreekbaar maken en oplossen van samenlevingsvraagstukken en -problemen

2.4 Werken aan wijziging van racistische en xenofobe attitudes

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3 - Het integratiebeleid is onderbouwd, gecoördineerd en inclusief

3.1 Coördineren van het Vlaamse integratiebeleid

3.2 Aandacht voor de specificiteit van Brussel

3.3 Interfederale, federale, Europese en internationale afstemming

3.4 Onderzoek en monitoring

FICHE WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID & GEZIN

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 - Het realiseren van evenredige en volwaardige participatie door

- A. het versterken van bijzondere doelgroepen via empowerment en inspraak**
- B. het toegankelijk maken van alle organisaties, voorzieningen en informatie in alle levensdomeinen van de samenleving**

1.1 Verzekeren van een toereikend en kwaliteitsvol onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars als eerste opstap naar integratie

1.2 Verzekeren van een toereikende en kwaliteitsvolle toeleiding en toegang voor inburgeraars tot het reguliere aanbod binnen de verschillende sectoren

1.2.1 De Vlaamse overheid gaat op een positieve manier om met meertaligheid en stimuleert een goede kennis van het Nederlands. (ALLE)

- Er is een visietekst van de Vlaamse Regering
- Er is een actieplan voor de implementatie van de visietekst van de Vlaamse Regering

1.3 Verhogen van de inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid

1.3.1 Er is een gefaseerde aanpak om te komen tot een minimale aanwezigheid van 5% van personen van allochtone afkomst in Vlaamse advies- en bestuursorganen. (ALLE)

1.4 Versterken van het middenveld

1.4.1 Het Minderhedenforum wordt gesubsidieerd in functie van een samenwerking rond interculturalisering in de zorg.

1.4.2 In functie van planlastvermindering voor het Minderhedenforum wordt nagegaan hoe de subsidie- en rapporteringsprocedures van de Vlaamse beleidsdomeinen optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. (ALLE die een subsidie geven)

1.5 Versterken en stimuleren van organisaties en voorzieningen in het bereiken en betrekken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid, met aandacht voor alle burgers

1.5.1 De Vlaamse Overheid streeft naar 4% arbeidsdeelname van personen van allochtone afkomst tegen 2015. (ALLE, zie ook BZ 1.5.1)

1.5.2 Gesubsidieerde organisaties worden aangemoedigd om de toegankelijkheid van hun dienstverlening t.a.v. de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid te verhogen. (zie ook INB 1.5.2.)

1.5.3 De sectoren samenlevingsopbouw, Algemeen Welzijnswerk en de verenigingen waar armen het woord nemen hebben aandacht voor de doelgroepen van het integratiebeleid.

1.5.4 Het aanbod van de gezondheids –en zorgverlening wordt beter afgestemd op de diversiteit van de zorggebruikers en de stijgende zorgvraag van allochtone ouderen. (VAPA)

1.5.5 Het VAZG en de LOGO's besteden extra aandacht aan kwetsbare allochtone gezinnen om hen naar de geschikte dienstverlening toe te leiden.

1.5.6 K&G heeft aandacht voor bijzondere doelgroepen, inclusief de doelgroep van het integratiebeleid. (zie acties in het VAPA)

1.5.7 Initiatieven rond opvoedingsondersteuning worden beter bekend gemaakt naar anderstalige ouders en moeilijk bereikbare allochtone ouders (ook ONDERWIJS)

1.6 Realiseren van gelijke behandeling en bestrijden van discriminatie van burgers op grond van geboorte, geloof of levensbeschouwing, taal, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming

1.7 Verzekeren van het recht op dringende medische hulp, onderwijs van minderjarigen en oriëntatie naar een zinvol toekomstperspectief van mensen zonder wettig verblijf

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2 - Het versterken van sociale samenhang door

A. het bevorderen van wederzijdse openheid en respect tussen mensen

B. het bevorderen van interculturele contacten

2.1 Werken aan meer sociale binding en interactie tussen alle burgers, uitgaande van wederzijds respect

2.2 Vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor samenleven in diversiteit door communicatie en positieve acties

2.3 Werken aan preventie, detectie, bespreekbaar maken en oplossen van samenlevingsvraagstukken en -problemen

2.4 Werken aan wijziging van racistische en xenofobe attitudes

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3 - Het integratiebeleid is onderbouwd, gecoördineerd en inclusief

3.1 Coördineren van het Vlaamse integratiebeleid

3.2 Aandacht voor de specificiteit van Brussel

3.3 Interfederale, federale, Europese en internationale afstemming

3.4 Onderzoek en monitoring

FICHE BRUSSEL

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 - Het realiseren van evenredige en volwaardige participatie door

- A. het versterken van bijzondere doelgroepen via empowerment en inspraak
- B. het toegankelijk maken van alle organisaties, voorzieningen en informatie in alle levensdomeinen van de samenleving

1.1 Verzekeren van een toereikend en kwaliteitsvol onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars als eerste opstap naar integratie

1.2 Verzekeren van een toereikende en kwaliteitsvolle toeleiding en toegang voor inburgeraars tot het reguliere aanbod binnen de verschillende sectoren

1.3 Verhogen van de inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid

1.4 Versterken van het middenveld

1.5 Versterken en stimuleren van organisaties en voorzieningen in het bereiken en betrekken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid, met aandacht voor alle burgers

1.6 Realiseren van gelijke behandeling en bestrijden van discriminatie van burgers op grond van geboorte, geloof of levensbeschouwing, taal, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming

1.7 Verzekeren van het recht op dringende medische hulp, onderwijs van minderjarigen en oriëntatie naar een zinvol toekomstperspectief van mensen zonder wettig verblijf

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2 - Het versterken van sociale samenhang door

- A. het bevorderen van wederzijdse openheid en respect tussen mensen
- B. het bevorderen van interculturele contacten

2.1 Werken aan meer sociale binding en interactie tussen alle burgers, uitgaande van wederzijds respect

2.2 Vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor samenleven in diversiteit door communicatie en positieve acties

2.3 Werken aan preventie, detectie, bespreekbaar maken en oplossen van samenlevingsvraagstukken en -problemen

2.4 Werken aan wijziging van racistische en xenofobe attitudes

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3 - Het integratiebeleid is onderbouwd, gecoördineerd en inclusief

3.1 Coördineren van het Vlaamse integratiebeleid

3.2 Aandacht voor de specificiteit van Brussel

3.2.1 Er wordt een Vlaams inburgerings- en integratiebeleid gevoerd

- De VGC neemt zijn regierol op in functie van het voeren van een inclusief integratiebeleid en zorgt hierbij voor interne en externe afstemming.
- De VGC neemt deel aan Vlaamse overlegstructuren en structureel overleg van de Vlaamse Overheid. Het Vlaams inburgerings- en integratiebeleid zoekt via de VGC aansluiting met het integratiebeleid van andere overheden in Brussel.
- Er wordt gezorgd voor expertise-uitwisseling tussen de VGC en de Vlaamse Overheid en voor samenwerking met andere overheden op het vlak van integratie en inburgering..

3.2.2 Mogelijkheden voor wetenschappelijke onderbouwing en monitoring van het beleid in Brussel worden onderzocht.

3.2.3 Er is gedragenheid van het beleid in Brussel via advisering vanuit de doelgroep en het werkveld en uitwisseling met de reguliere beleidsdomeinen.

3.2.4 Door het proactief en permanent betrekken van de VGC, wordt gewaakt over de toepasbaarheid van de regelgeving en decreten in Brussel.

3.3 Interfederale, federale, Europese en internationale afstemming

3.4 Onderzoek en monitoring

FICHE GELIJKE KANSEN

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 - Het realiseren van evenredige en volwaardige participatie door

- A. het versterken van bijzondere doelgroepen via empowerment en inspraak**
- B. het toegankelijk maken van alle organisaties, voorzieningen en informatie in alle levensdomeinen van de samenleving**

1.1 Verzekeren van een toereikend en kwaliteitsvol onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars als eerste opstap naar integratie

1.2 Verzekeren van een toereikende en kwaliteitsvolle toeleiding en toegang voor inburgeraars tot het reguliere aanbod binnen de verschillende sectoren

1.2.1 De Vlaamse Overheid gaat op een positieve manier om met meertaligheid en stimuleert een goede kennis van het Nederlands. (ALLE)

- Er is een visietekst van de Vlaamse Regering
- Er is een actieplan voor de implementatie van de visietekst van de Vlaamse Regering

1.3 Verhogen van de inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid

1.3.1 Er is een gefaseerde aanpak om te komen tot een minimale aanwezigheid van 5% van personen van allochtone afkomst in Vlaamse advies- en bestuursorganen. (ALLE)

1.4 Versterken van het middenveld

1.5 Versterken en stimuleren van organisaties en voorzieningen in het bereiken en betrekken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid, met aandacht voor alle burgers

1.5.1. Via een levendige expertendatabank met een aanbod van experts van onder meer allochtone origine, worden journalisten gestimuleerd om werk te maken van een genuanceerde beeldvorming.

1.6 Realiseren van gelijke behandeling en bestrijden van discriminatie van burgers op grond van geboorte, geloof of levensbeschouwing, taal, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming

1.6.1. Via de organisatie van een netwerk van meldpunten discriminatie die klachten inzake discriminatie ontvangen, feitelijke discriminaties in der minne oplossen en lokale preventieve acties ontwikkelen.

1.7 Verzekeren van het recht op dringende medische hulp, onderwijs van minderjarigen en oriëntatie naar een zinvol toekomstperspectief van mensen zonder wettig verblijf

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2 - Het versterken van sociale samenhang door

A. het bevorderen van wederzijdse openheid en respect tussen mensen

B. het bevorderen van interculturele contacten

2.1 Werken aan meer sociale binding en interactie tussen alle burgers, uitgaande van wederzijds respect

2.2 Vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor samenleven in diversiteit door communicatie en positieve acties

2.3 Werken aan preventie, detectie, bespreekbaar maken en oplossen van samenlevingsvraagstukken en -problemen

2.4 Werken aan wijziging van racistische en xenofobe attitudes

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3 - Het integratiebeleid is onderbouwd, gecoördineerd en inclusief

3.1 Coördineren van het Vlaamse integratiebeleid

3.2 Aandacht voor de specificiteit van Brussel

3.3 Interfederale, federale, Europese en internationale afstemming

3.4 Onderzoek en monitoring

FICHE INBURGERING

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 - Het realiseren van evenredige en volwaardige participatie door

- A. het versterken van bijzondere doelgroepen via empowerment en inspraak**
- B. het toegankelijk maken van alle organisaties, voorzieningen en informatie in alle levensdomeinen van de samenleving**

1.1 Verzekeren van een toereikend en kwaliteitsvol onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars als eerste opstap naar integratie

1.1.1 Er is een aanbod op maat voor alle inburgeraars. (zie ook OND 1.1.1)

- Ontwikkeling van een zelfstudiepakket MO
- Ontwikkeling van een aanbod loopbaanoriëntatie voor inburgeraars met een sociaal en/of educatief perspectief
- Ontwikkelen van een aanbod op maat van ouders van schoolgaande kinderen
- Ontwikkeling van specifieke trajecten voor alfaklanten

1.1.2 De toeleiding naar inburgeringstrajecten is geoptimaliseerd. (zie ook OND 1.1.2 en WERK 1.1.1)

- Meer samenwerking met OCMW en VDAB i.f.v. toeleiding van oudkomers
- Meer samenwerking met scholen i.f.v. toeleiding van ouders van schoolgaande kinderen

1.1.3 Er is een aanbod inburgering voor minderjarige anderstalige nieuwkomers

- Met het oog op de realisatie van een inclusief ondersteunings- en begeleidingsaanbod voor niet-begeleide minderjarigen worden de taken van het onthaalbureau afgebakend en wordt het aanbod uitgewerkt.
- Uitbreiding van de doelgroep van het inburgeringsbeleid met kleuters vanaf 2,5 jaar.
- Er wordt projectmatig nagegaan hoe de toeleiding van kinderen en jongeren naar het vrijetijdsaanbod geoptimaliseerd en gestimuleerd kan worden in functie van het ontwikkelen van goede praktijkvoorbeelden.

1.1.4 Er is een taalpromotie- en taalstimuleringsbeleid uitgebouwd

- Er wordt projectmatig de mogelijkheid geboden om taalstimuleringsacties en oefenkanalen Nederlands te organiseren.

1.1.5 Er is een aanbod inburgering in het land van herkomst.

1.2 Verzekeren van een toereikende en kwaliteitsvolle toeleiding en toegang voor inburgeraars tot het reguliere aanbod binnen de verschillende sectoren

1.2.1 Er wordt projectmatig nagegaan hoe toeleidings- en begeleidingstrajecten voor inburgeraars met een educatief perspectief inclusief georganiseerd kunnen worden i.f.v. een structurele inbedding in regulier beleid. (ONDERWIJS)

1.2.2 Er wordt nagegaan hoe het voorbereidend traject naar ondernemerschap voor inburgeraars met professioneel perspectief een structurele inbedding kan krijgen in regulier beleid. (WERK)

1.2.3 Er wordt projectmatig nagegaan hoe de toeleiding van inburgeraars naar het vrijetijdsaanbod geoptimaliseerd en gestimuleerd kan worden in functie van het ontwikkelen van goede praktijkvoorbeelden.

1.2.4 De Vlaamse Overheid gaat op een positieve manier om met meertaligheid en stimuleert een goede kennis van het Nederlands. (ALLE)

- Er is een visietekst van de Vlaamse Regering
- Er is een actieplan voor de implementatie van de visietekst van de Vlaamse Regering

1.3 Verhogen van de inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid

1.3.1 Er is een gefaseerde aanpak om te komen tot een minimale aanwezigheid van 5% van personen van allochtone afkomst in Vlaamse advies- en bestuursorganen. (ALLE)

1.4 Versterken van het middenveld

1.4.1 Het Minderhedenforum wordt gesubsidieerd als participatieorganisatie. In het kader van de hervorming van de integratie- en inburgeringssector wordt het Minderhedenforum in die rol versterkt.

1.4.2 In functie van planlastvermindering voor het Minderhedenforum wordt nagegaan hoe de subsidie- en rapporteringsprocedures van de Vlaamse beleidsdomeinen optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. (ALLE die een subsidie geven)

1.5 Versterken en stimuleren van organisaties en voorzieningen in het bereiken en betrekken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid, met aandacht voor alle burgers

1.5.1 De Vlaamse Overheid streeft naar 4% arbeidsdeelname van personen van allochtone afkomst tegen 2015. (ALLE, zie ook BZ 1.5.1)

1.5.2 Organisaties, voorzieningen lokale besturen worden door de integratiesector ondersteund in het werken aan (taal)toegankelijkheid.

1.6 Realiseren van gelijke behandeling en bestrijden van discriminatie van burgers op grond van geboorte, geloof of levensbeschouwing, taal, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming

1.7 Verzekeren van het recht op dringende medische hulp, onderwijs van minderjarigen en oriëntatie naar een zinvol toekomstperspectief van mensen zonder wettig verblijf

1.7.1 Verhogen van de deskundigheid omtrent mensen zonder wettig verblijf.

1.7.2 Er worden vormingen aangeboden omtrent sociale rechten, verblijfsstatuten en vrijwillige terugkeer.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2 - Het versterken van sociale samenhang door

A. het bevorderen van wederzijdse openheid en respect tussen mensen

B. het bevorderen van interculturele contacten

2.1 Werken aan meer sociale binding en interactie tussen alle burgers, uitgaande van wederzijds respect

2.1.1 Samen inburgeren wordt gepromoot naar andere sectoren.

2.1.2 De interlevensbeschouwelijke dialoog wordt aangemoedigd door:

- Op Vlaams niveau over de plaats van levensbeschouwingen in een pluralistische samenleving te debatteren.
- Lokale besturen te ondersteunen in het opzetten van initiatieven die de interlevensbeschouwelijke dialoog bevorderden.

2.1.3 Lokale besturen worden ondersteund in het opzetten van initiatieven die de communicatie tussen overheid en levensbeschouwingen bevorderen.

2.1.4 In functie van de gemeenschapsvorming bij expats wordt de mogelijkheid tot het uitbouwen van een aangepast onthaal- en opvolgingsbeleid onderzocht.

2.2 Vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor samenleven in diversiteit door communicatie en positieve acties

2.3.1 Er wordt een campagne ontwikkeld om het belang van de Nederlandse taal te promoten.

2.3 Werken aan preventie, detectie, bespreekbaar maken en oplossen van samenlevingsvraagstukken en –problemen

2.3.2 Er is een verhoogde bewustwording rond het thema huwelijksmigratie.

2.4 Werken aan wijziging van racistische en xenofobe attitudes

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3 - Het integratiebeleid is onderbouwd, gecoördineerd en inclusief

3.1 Coördineren van het Vlaamse integratiebeleid

3.2 Aandacht voor de specificiteit van Brussel

3.3 Interfederale, federale, Europese en internationale afstemming

3.4 Onderzoek en monitoring

FICHE ONDERWIJS

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 - Het realiseren van evenredige participatie door

- A. het versterken van bijzondere doelgroepen via empowerment en inspraak**
- B. het toegankelijk maken van alle organisaties, voorzieningen en informatie in alle levensdomeinen van de samenleving**

1.1. Verzekeren van een toereikend en kwaliteitsvol onthaal- en begeleidingsaanbod voor inburgeraars als eerste opstap naar integratie

1.1.1. Er is een behoeftedekkend aanbod NT2 op maat van de inburgeraar (zie ook INB 1.1.1)

- Drempels voor deelname aan het aanbod NT2 voor inburgeraars worden maximaal weg-gewerkt.
- Het aanbod NT2 in het volwassenenonderwijs wordt gemonitord en er worden gerichte maatregelen genomen om het capaciteitstekort op te vangen.
- Het aanbieden van intensieve en kortdurende trajecten voor snel lerende hooggeschoolden wordt gestimuleerd.
- Op basis van de matrix basiscompetenties voor 'Nederlands en leren leren' worden geletterdheidsmodules voor diplomagerichte opleidingen van het secundair volwassenenonderwijs ontwikkeld.

1.1.2. In het ondersteuningsaanbod voor scholen zoals ontwikkeld door de integratie – en inburgeringssector wordt nagegaan hoe het aanbod van inburgering t.a.v. ouders van schoolgaande kinderen kan ingepast worden. (zie ook INB 1.1.2)

- Goede praktijken uit de integratie- en inburgeringssector worden ontsloten voor andere sectoren, aangepast materiaal wordt ontwikkeld en ter beschikking gesteld

1.2. Verzekeren van een toereikende en kwaliteitsvolle toeleiding en toegang voor inburgeraars tot het reguliere aanbod binnen de verschillende sectoren

1.2.1. De Vlaamse overheid gaat op een positieve manier om met meertaligheid en stimuleert een goede kennis van het Nederlands (ALLE)

- Er is een visietekst van de Vlaamse Regering
- De inbreng van Onderwijs in deze visietekst is de conceptnota "samen taalgrenzen verleggen", goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 22 juli 2011.
- Er is een actieplan voor de implementatie van de visietekst van de Vlaamse Regering.

1.2.2. In het concept voor leeradvies- en oriëntering van volwassenen met leervragen dat in opdracht van de Vlaamse regering wordt uitgewerkt, wordt een structurele inbedding voorzien voor de toeleiding en begeleiding van inburgeraars met educatief perspectief naar een passend onderwijs –of vormingsaanbod (zie ook INB 1.2.1)

1.2.3. Zowel voor meerderjarigen als voor minderjarigen wordt een goede kennis van het Nederlands bevorderd.

- Er is een specifiek en behoeftegericht aanbod NT2.
- Binnen het onderwijsaanbod voor minderjarigen wordt een uitstekende taalvaardigheid Nederlands nagestreefd. Hiertoe worden scholen aangemoedigd om – voortbouwend op de conceptnota “Samen taalgrenzen verleggen” – een talenbeleid te voeren. (zie ook INB 1.5.2)
- De intake, screening en doorverwijzing van anderstaligen naar een aanbod NT2 op maat wordt geoptimaliseerd in het kader van de hervorming van de integratie- en inburgeringsector.
- Bij het bevorderen van geletterdheid voor (jong)volwassenen, zoals opgenomen in hoofdstuk 6.5. van het VAPA, is er ook aandacht voor de geletterdheid van de doelgroepen van het integratiebeleid.

1.3. Verhogen van de inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid

1.3.1. Er is een gefaseerde aanpak om te komen tot een minimale aanwezigheid van 5% mensen van allochtone afkomst in Vlaamse advies- en bestuursorganen. (ALLE)

1.3.2. De deelname van ondervertegenwoordigde doelgroepen van het integratiebeleid in schoolraden en de betrokkenheid bij lokale participatieactiviteiten wordt gestimuleerd(VAPA)

1.3.3. De vertegenwoordiging van de doelgroepen van het integratiebeleid in ouderverenigingen –en raden wordt gestimuleerd.

1.4. Versterken van het middenveld

1.5. Versterken en stimuleren van organisaties en voorzieningen in het bereiken en betrekken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid, met aandacht voor alle burgers

1.5.1. De Vlaamse Overheid streeft naar 4% arbeidsdeelname van personen van allochtone afkomst tegen 2015. (ALLE, zie ook BZ 1.5.1)

1.5.2. Gesubsidieerde organisaties worden aangemoedigd om de toegankelijkheid van hun dienstverlening t.a.v. de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid te verhogen. (zie ook INB 1.5.2.)

- De toeleiding van nieuwe Vlamingen naar de lerarenopleidingen wordt verbeterd.
- Met het oog op een verhoogde toegankelijkheid van de dienstverlening kan in het kader van een breder taalbeleid gebruik gemaakt worden van sociaal tolken voor anderstalige klanten die nog onvoldoende Nederlands kennen.

1.5.3. De betrokkenheid van anderstalige ouders bij het schoolgebeuren van hun kinderen wordt gestimuleerd.

- In samenwerking met de onderwijs –en ouderkoepels wordt nagegaan hoe de ouderbetrokkenheid bij de doelgroepen van het integratiebeleid verhoogd kan worden.
- Scholen worden gestimuleerd om een goede kennis van het Nederlands bij de ouders van schoolgaande kinderen te stimuleren.

1.5.4. De achterstandspositie van leerlingen van vreemde herkomst wordt tegengegaan door in te zetten op een degelijke instroom, doorstroom en gekwalificeerde uitstroom van leerlingen uit kansengroepen.

- De ongekwalificeerde uitstroom wordt tegengegaan door een betere schoolloopbaanbegeleiding. (VAPA 122 en AP GK 99 en 102)
- De instroom van arbeidsbereide allochtone jongeren in de leertijd wordt verbeterd.
- De instroom, doorstroom en succesvolle uitstroom in het hoger onderwijs van studenten met allochtone herkomst wordt verbeterd door het aanpakken van financiële en andere drempels. (VAPA 129/130 en 62/123 en 127)
- Kleuterparticipatie wordt gestimuleerd, ook bij de doelgroepen van het integratiebeleid. (zie ook VAPA 116)

1.5.5. I.f.v. meer maatwerk en het bereiken van de doelstellingen van het integratiebeleid worden middelen en doelen beter op elkaar afgestemd.

- Het decreet betreffende het inschrijvingsrecht van 25 november 2011 stelt in art. III.1 uitdrukkelijk dat de bepalingen van dit decreet moeten gelezen worden in het licht van 2° het vermijden van uitsluiting, segregatie en discriminatie en 3° het bevorderen van sociale mix en cohesie. Dit decreet reikt schoolbesturen en lokale overlegplatforms (LOP's) daartoe instrumenten aan.
- Student-tutoring projecten worden structureel verankerd. (VAPA 50-53)
- De controle op het naleven van de leerplicht wordt verruimd. Er is hierbij specifieke aandacht voor nieuwkomers.
- Samenwerkingsverbanden tussen scholen en integratiecentra worden lokaal gestimuleerd.
- Er wordt nagegaan wat de effecten zijn van innovatieve modellen voor concentratiescholen. (PIE.O -project)
- De (brede) school krijgt een plaats in een breed netwerk van actoren.
- In functie van een vlotte erkenning van buitenlandse getuigschriften en diploma's worden de procedures geëvalueerd en bijgestuurd waar nodig. Het is duidelijk welke actor de begeleiding van de erkenningsprocedure opneemt voor de doelgroepen van het integratie- en inburgeringsbeleid. (zie ook WERK en INBURGERING)

1.5.6 Niet begeleide minderjarigen worden aandachtspunt voor aaneensluitend beleid welzijn, onderwijs, jeugd, sport.

1.5.7 Initiatieven rond opvoedingsondersteuning worden beter bekend gemaakt naar anderstalige ouders en moeilijk bereikbare allochtone ouders (ook WELZIJN)

1.6. Realiseren van gelijke behandeling en bestrijden van discriminatie van burgers op grond van geboorte, handicap, geloof of levensbeschouwing, taal, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstemming.

1.6.1. De achterstelling van leerlingen van vreemde herkomst wordt tegengegaan

- Gendermechanismen en negatieve studiekeuzes worden tegengegaan, ook voor de doelgroepen van het integratiebeleid. (AP GK 102 en 99)

1.7. Verzekeren van basisrechten en oriëntatie naar een zinvol toekomstperspectief van mensen zonder wettig verblijf.

1.7.1. Het recht op onderwijs voor minderjarig zonder wettig verblijf wordt gerespecteerd

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2 - Het versterken van sociale samenhang door

A. het bevorderen van wederzijdse openheid en respect tussen mensen

B. het bevorderen van wederzijdse contacten tussen personen van verschillende herkomst

2.1. Werken aan meer sociale binding en interactie tussen alle burgers, uitgaande van wederzijds respect.

2.1.1. De brede school krijgt een plaats in een breed netwerk van actoren

2.2. Vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor samenleven in diversiteit door communicatie en positieve acties

2.3. Werken aan preventie, detectie, bespreekbaar maken en oplossen van samenlevingsvraagstukken -en problemen.

2.4. Werken aan wijziging van racistische en xenofobe attitudes.

2.4.1. Het welbevinden van allochtone holebi's binnen het onderwijs is verbeterd.

2.4.2. De oprichting van een Nederlandstalige opleiding Islamitische godsdienstwetenschappen zal worden gefaciliteerd om onder meer het taalniveau en de maatschappelijke binding van Imams te verbeteren

3. Een onderbouwd, gecoördineerd en inclusief integratiebeleid voeren.

3.1. Coördineren van het Vlaamse integratiebeleid

3.2. Aandacht hebben voor de specificiteit van Brussel

3.3. Interfederale, federale, Europese en internationale afstemming nastreven

3.4. Het beleid ondersteunen met onderzoek en monitoring.

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

Guido Decoster, Administrateur-generaal
Agentschap voor Binnenlands Bestuur
Boudewijnlaan 30
1000 Brussel

Grafische Vormgeving

Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, afdeling Communicatie,
Ingrid Van Rintel

Druk

Agentschap voor Facilitair Management, Digitale drukkerij

Depotnummer

D/2012/3241/354

Uitgave

December 2012

